

T.C.
DİŐİŐLERİ BAKANLIĞI

ULUSLARARASI EKONOMİK SORUNLAR

ISSN 1306-8431

Sayı : 36 • Yıl : 10 • Şubat 2010

Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi

Yıl : 10 • Sayı : 36 • Şubat 2010

Sahibi

T.C. Dışışleri Bakanlığı adına

Mithat RENDE

Büyükelçi, Ekonomik İşler Genel Müdürü

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ş. Serap ÖZCOŞKUN

Elçi, Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcısı

Yönetim Adresi

T.C. Dışışleri Bakanlığı

Balgat - Ankara

Tel : (0312) 292 16 06

Faks : (0312) 292 27 85

Web : <http://ues.mfa.gov.tr>

E-posta : sozcoskun@mfa.gov.tr

bsaygin@mfa.gov.tr

Üç Ayda Bir Yerel Süreli Yayın Olarak Yayımlanır.

Ücretsizdir.

Kapak, Sayfa Düzeni ve Baskı

Özkardeşler Matbaası

Büyük Sanayi 1. Cad. No: 105 İskitler / ANKARA

Tel : (0312) 342 20 86 - 342 30 86

Faks : (0312) 341 37 32

E-posta : ozkardeslermat@hotmail.com

Baskı Tarihi

Şubat 2010

ISSN

1306-8431

1306-844X (e-yayın)

İÇİNDEKİLER

“Türkiye Gücünün Farkında Olmalı” Rifat HİSARCIKLIOĞLU	7
“Araştırma Geliştirme Sonuçlarını Katma Değerli Ürüne Dönüşümü, Türkiye Makine Sektörüne ve İhracata Etkisi” Prof.Dr. Ahmet CAN	11
“Turkey in the Doha Round: An Analysis in the light of Turkey-EU Relations” N. Tolga TUNCER	19
“A Review on the Dominance of Economic Powers over Politics in the Context of Current Globalization Process” Özgür ÇALIŞKAN	34
“Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası” Cevat Tansuğ OK	41

*Bu dergide yayınlanan gözlem ve görüşler değerli yazarlara aittir.
Dışişleri Bakanlığı’nı bağlamamaktadır.*

S U N U Ş

Değerli okurlar,

2010 yılının ilk, dergimizin 36. sayısı ile sizlere ulaşmaktan büyük memnuniyet duyuyor, bütün okurlarımıza mutlu, sağlıklı ve başarılı bir yıl diliyoruz.

Bu sayımızda da sizler için değişik ve ilgi çekici konulara yer vermeye çalıştık.

İlk olarak TOBB-DEİK Başkanı Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu “Türkiye Gücünün Farkında Olmalı” başlıklı yazısında ülkemizin bulunduğu coğrafyada taşıdığı önem ve sahip olduğu fırsatlara ilişkin görüşlerini bizimle paylaşıyor.

“Araştırma Geliştirme Sonuçlarını Katma Değerli Ürüne Dönüşümü, Türkiye Makine Sektörüne ve İhracata Etkisi” başlıklı ikinci makalemizde Trakya Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Ahmet Can, ülkemizin makine sektöründe uluslararası pazarlarda rekabet gücünün artırılması için izlenmesi gereken yol ve bu alanda nitelikli mühendislerin yetiştirilmesinin rolüne değiniyor ve bazı çözüm önerilerinde bulunuyor.

Dış Ticaret Müsteşarlığı Uzman Yardımcısı Tolga Tuncer, “Turkey in the Doha Round: An Analysis in the light of Turkey-EU Relations” başlıklı dördüncü makalede, Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde sürdürülmekte olan Doha Müzakerelerini ve ülkemizin AB ile ilişkileri dolayısıyla Doha müzakerelerinde özellikle tarım ve sanayi konularında karşılaştığı ikilemi inceliyor.

Dördüncü sırada yeralan Marmara Üniversitesi master öğrencisi Özgür Çalışkan “A Review on the Dominance of Economic Powers over Politics in the Context of Current Globalization Process” başlıklı yazısında, küreselleşmenin etkilerini çeşitli bakış açılarından ele alarak, global ekonomik dinamikler çerçevesinde devletin rolünü değerlendirmekte.

Son olarak, ülkemizin Avrupa Konseyi nezdindeki Daimi Temsilciliğinde görev yapmakta olan Üçüncü Katip Cevat Tansuğ Ok tarafından hazırlanan makalede Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası hakkında aydınlatıcı bilgiler yer almakta.

Yeni sayımızda farklı konularla tekrar buluşmak dileğiyle.

Türkiye Gücünün Farkında Olmalı

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU*

Türkiye'nin bu coğrafyadaki konumunu, özellikle de dışarıda nasıl bir görüntüsü olduğunu ilk defa 2003 yılında gittiğim Bağdat'ta farkettim. Dönemin Irak Ticaret ve Sanayi Bakanı bana "Türkiye bir sanayi devidir" dedi. "Türkiye'yi bölgenin ekonomi devi haline getiren, büyük şirketleridir" diye de altını çizdi. Gururlandım. Türkiye'de son yirmi yılda nelerin değiştiğinin daha bir farkına vardım. Ortadaki imkânların, bir cazibe merkezi olarak ülkemizin "soft power"ını algıladım.

Türkiye'nin yurtdışından nasıl görüldüğü, Türk iş dünyası için son derece önemlidir. Bizim son seksen yılda gerçekleştirdiklerimiz ve bundan sonra yapmak istediklerimiz açısından önemlidir. Diğer taraftan, Dışişleri Bakanlığımız Türkiye ekonomisinin bundan sonraki performansı açısından son derece kritik bir rol üstlenmiş durumdadır. Türkiye'nin yurtdışından bakıldığında bir cazibe merkezi olarak görünüyor olmasında, Dışişleri mensuplarımızın rolü önemlidir. Elçiliklerimizin iş insanlarına kapılarını ayırmısz açıyor olması, önümüzdeki dönemde ülkemizin iktisadi başarısı için önem taşımaktadır. Açıktır ki bu coğrafyada iş yapmanın ön koşulu, yabancı ülke yönetimlerinin size kapıları açıyor olmasıdır.

Türkiye ekonomisinin dönüşümüne bakınca, 1980 öncesi ve sonrası diye iki farklı döneme ayırmak mümkündür. 1980 öncesinde, Anadolu girişimcisi diye bir olgudan bile bahsetmek zordu. O zamanlarda sanayi faaliyetleri genelde, Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana gibi sadece 3-4 merkezde toplanmış, dışa kapalı, ithal ikameci bir yapıya sahipti. Anadolu girişimcisi ise ya ticaretten ya da müteahhitlikten düşük marjlarla para kazanmaya çalışırdı.

1980 sonrasında hızlı bir dışa açılma süreci başladı. Dünyaya açılarak para kazanmayı öğrendik. Üstelik bunu hem siyasi hem ekonomik açıdan oldukça istikrarsız bir ortam içinde öğrendik. Bu dönemde sanayi ülkenin dört bir tarafına

(*) TOBB-DEİK Başkanı.

yayıldı. Gaziantep, Kayseri, Konya, Denizli, Manisa, Eskişehir, gibi yeni yükselen sanayi merkezlerimiz yeşerdi. Nerdeyse her ilimizde en az bir iki organize sanayi bölgesi yatırım merkezleri haline gelmeye başladı.

1980’de Türkiye’de sadece 12 Organize Sanayi Bölgesi (OSB) vardı. Bugün ise 200’e yakın OSB yatırımcılarla dolmuş durumda. Tüm Anadolu’da 1980’de sadece 1000 kadar kayıtlı ihracatçı firma vardı, toplam ihracatımız ise 3 milyar dolar düzeyindeydi. Bugün ise ülkemizin her tarafında, tam 47 bin kayıtlı ihracatçımız, dünyaya açılarak para kazanmaya çalışıyorlar. 2008’de 200’den fazla ülkeye 130 milyar dolar düzeyinde ihracat yaptılar. Türkiye, 1980’lerin başında tarım ihracatçısı bir ülke konumundayken, bugün sattığımız malların yüzde doksanı sanayi ürünlerinden oluşuyor.

Elbette bu dönüşümü anlamaya çalışırken, 2001 krizinin de son derece önemli bir diğer dönüm noktası olduğunun farkında olmamız gerekiyor. 2001 sonrasındaki dönemde, Gümrük Birliği’nin işlevsel hale gelmesi, AB perspektifinin güçlenmesi ve makroekonomik istikrarın sağlanması, Anadolu girişimcisi için dünyanın kapılarını yeniden, bu sefer farklı biçimde açtı. AB pazarında kendine güvenini sağlayan girişimcimiz, yeni yükselen çok sayıda pazarda Orta Doğu, Kuzey Afrika, Orta Asya pazarlarında hızla varlıklarını göstermeye ve pekiştirmeye başladılar.

Bugün artık Anadolu’nun dört bir tarafında kaliteli üretim yapan, en iyi teknolojiyi kullanma arayışı içinde olan, nitelikli insan kaynaklarına sahip olmaya çalışan, dünyayla kuvvetli bağlantıları olan bir girişimci tabanımız var. Bu girişimci tabanı sayesinde Anadolu şehirlerinin çehresi de değişmeye başladı. Bu şehirlerimizdeki yaşam kalitesi hızla artıyor. 1990’lı yıllarda OSB’ler hızla yayılırken, 2000’li yıllarda ülkemizin neredeyse her yerinde Alışveriş Merkezlerinin hızla yayılmasına tanık olduk. Beyaz yakalı çalışanları ve orta sınıfın yaşam kalitesini destekleyen şehir altyapıları hızla gelişiyor Anadolu’da. İnternet kullanımı artıyor, havayolları seferleri yaygınlaşıyor, restoranların sayısı artıyor, iyi eğitim vermeye çalışan özel okullar, üniversiteler hızla gelişiyor.

Kısacası Anadolu girişimcisi Anadolu’nun çehresini değiştiriyor, tarihini yeniden yazıyor. Anadolu girişimcilerinin yurtdışındaki iş yapma biçimleri de hızla değişiyor. Komisyonculara mal satmakla ihracat yapmayı öğrenen firmalarımız, artık yabancı pazarlarda yerleşik hale gelmeye başlıyorlar. Müteahhitlerimizin,

Türkiye'nin etrafındaki coğrafyanın neredeyse tamamında önemli yatırımları, makine parkları bulunuyor. Sanayici ve tüccarımız da, üretim ve pazarlama ağlarını bu coğrafyaya genişletiyorlar. Yeri geldiğinde fabrika açıyorlar, yeri geldiğinde temsilcilik açıyorlar ya da yabancı oyuncularla stratejik ortaklıklar kurma yoluna giriyorlar. Bu dediklerimi artık sadece İstanbul'daki büyük şirketlerimiz değil, Anadolu'daki binlerce KOBİ'miz de yapıyor.

Eskiden Almanya'da, İngiltere'de, ABD'deki girişimcilerimizin başarı hikâyelerini duyardık. Bugün ise, onların yanında, Irak'ta, Suriye'de, Arnavutluk'ta, Filistin'de, Etiyopya'da, Nijerya'da, aklınıza gelebilecek her yerde Anadolu'nun bağrından kopup bu ülkelere giden, para kazanmaya çalışan girişimciler görüyorsunuz. Bu çok müthiş bir başarı hikâyesidir.

TOBB Başkanı olarak ben de bu süreci elimden geldiğince desteklemeye çalışıyorum. Bölgemize ve dünyaya yayılan Türk girişimcisinin sesi olmaya, onların hedeflerini desteklemeye gayret gösteriyorum. Anadolu'daki dönüşümü dikkatli ve iyi okumaya çalışıyorum, TOBB'un gündemini de buna paralel biçimde göreve geldiğim 2001'den beri dönüştürmeye özen gösterdim.

Aslına bakarsanız, bizim gündemimiz de Anadolu girişimcisinin değişen yüzünü yansıtıyor. Haftada en az 2-3 farklı Anadolu şehrine gidiyorum, 1-2 farklı ülkede bulunuyorum. Yaptığımıza dışarıdan bakanlar “ekonomi diplomasisi” diyorlar. Adı ne olursa olsun, bizim Anadolu girişimcisinin sesini duyurmaya, ekonomimizi dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri haline getirmeye çalışıyoruz. Küresel piyasalardaki iş örgütlerinde söz sahibi olmaya çalışmamız da bu yüzdendir.

TOBB, dünyaya yaygın geniş bir uluslararası network'a sahiptir. TOBB, dünya çapında özel sektörün temsil edildiği tüm kurumların yönetiminde yer almaktadır. Avrupa'nın en büyük iş dünyası örgütü olan Eurochambres'in yönetim kurulu üyeliğinden sonra geçtiğimiz ay Başkan Yardımcısı seçildim. TOBB'un yönetiminde olduğu başlıca uluslararası kurumlar şunlardır; WCF – Dünya Odalar Federasyonu, ICC – Milletlerarası Ticaret Odası, İslam Ticaret ve Sanayi Odası, ASCAME - Akdeniz Ticaret ve Sanayi Odası, ABC - Balkan Odaları Birliği, ECO CCI -ECO Ticaret ve Sanayi Odası IRU - International Road Transport Union, GS1 - Global Standartlar.

Türkiye'nin ekonomik anlamda bölgesel aktör haline gelebilmesi, dış ekonomik ilişkiler stratejimizin de bu hedefe odaklanmasıyla mümkün olabilecektir. İşte bu çerçevede özellikle son dönemde, Dışışlerinde yaşanan dönüşümü memnuniyetle takip ediyoruz. Ekonomik meselelere atfedilen önemin arttığını görmek de bizlere güven veriyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın, Dışışleri Bakanlığı döneminde başlatmış olduğu dönüşüm, bugün bu dönüşümün başlıca mimarlarından, Sayın Davutoğlu önderliğinde devam ediyor.

Dışışleri Bakanlığı camiasının bizi, yani özel sektörü çözüm ortağı olarak görmesini istiyoruz. Zira biz Dışışlerimizi öyle görüyoruz. Türkiye ekonomisi kurumsalkapasitesini, iktisadi büyüme destek verecek biçimde hızla değiştirmemezse, dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girme hedefimize ulaşamayız. AB reformları süreci de, Türkiye'nin, bölgesinde oynayacağı küresel rol açısından son derece kritiktir.

Açıktır ki, Türkiye'nin birinci lig ülkeler arasında yer alması, Türkiye'nin bölgesinde cazibe merkezi haline gelmesiyle yakından alakalıdır. Bu çerçevede ekonomi, dış politika için öncelikli alan olmalıdır. Dün bölgesine güvenlik ve istikrar ihraç eden Türkiye, artık bölgesine refah ihraç etmeye başlamalıdır. Bölge ülkelerinde girişimci orta sınıfın yükselmesinin yolu, bizim işadamlarımızla kuracakları ortaklıklar vasıtasıyla olacaktır. Girişimci orta sınıf ile dönüşen Türkiye, bölge ülkelerinde de istikrarın inşa edilmesine katkıda bulunacaktır. İş dünyamızın getireceği sinerji, orta vadede çevremizde son derece sağlam bir güvenlik ağı inşa edecektir.

Araştırma Geliştirme Sonuçlarının Katma Değerli Ürüne Dönüşümü Türkiye Makine Sektörüne ve İhracata Etkisi

Prof. Dr.-Ing. Ahmet CAN*

Giriş

Günümüz toplumlarının bilgi üzerinden yükseldiği ve ekonomik krizden çıkışta da toplumlarda zenginlik yaratacak en itici gücün akıl gücü ve bilgi olduğu gerçeği, Türkiye için başta yönetenler olmak üzere herkesin bir an bile unutmaması gereken en öncelikli konudur.

Kapitalist sistemin nasıl işlediğini bilenler için, kriz eşyanın tabiatı gereği ortaya çıkan bir olgudur, bugün olmaz yarın olur, ama olur.

Türkiye’de yıllardır sürüp giden bütün olumsuz şartlara rağmen zor yollardan para kazanmayı seçip kurdukları fabrikaları ayakta tutabilmek için bunca zamandır direnen sanayiciler ve daha pek çok kişi artık ekonomik krizi fiilen yaşıyor.

Ekonomik kriz şartlarında, öncelikle sanayimiz ve sanayide çalışanlar büyük sıkıntılarla karşı karşıya kaldılar.

Sanayi mallarındaki ihracatımızın ağırlıklı olarak Avrupa Pazarlarına yönelik olduğunu istatistiksel rakamlar ortaya koyuyor. Avrupa Pazarlarında talebin düşmesi bizim üretimimizi de olumsuz yönde etkilemiştir.

Küresel ekonomi hızla değişiyor. Birey giderek ön plana çıkıyor, üretim modellerinin bile altüst olduğu bir yapılanmaya doğru gidiliyor. Yeni kodlar, yeni teknolojiler, yeni ilaçlar, nano teknolojiler ve diğerleri, bütün bunlara bakıldığında birçok şeyin değişmekte olduğu anlaşılabilir. Giderek üretim için harcanacak zaman kısılacaktır. Yaşamı kaliteli hale getirmek son derece önem kazanacaktır. Bir işyeri, bir toplum veya bir ülke için en önemli unsurun nitelikli insan olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır.

(*) Dekan, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Trakya Üniversitesi.

Makine Sektöründe Teknoloji Üreten ABD ve AB Ülkeleri ile Karşılaştırıldığında Türkiye Makine Sektörünün İzlemesi Gereken Yol Haritası

Yoğun rekabet ortamı içinde geleceğe doğru hazırlanmak için toplum olarak hangi özelliklere sahip olmamız gerektiğinin doğru ve gerçekçi tespit edilmesi gerekiyor. “Bilginin üretken bir şekilde kullanılması” olarak tanımlanan bilgi toplumu olma yolunda neredeyiz? Bunu ne kadar beceriyoruz? Sorusunun yanıtı ne yazık ki olumlu değil. Öncelikle iyi eğitilmiş yeterli bilgi donanımına sahip işgücüne, değişimlere uyum sağlayabilecek ve değişimleri yönetebilecek geliştirme gücüne sahip bir kafa yapısına sahip olunması gerekli. Takip eden kopyalayan bir ülke konumunda kalınmak istenmiyorsa, kesinlikle özgün olarak geliştirme gücüne sahip olunmalıdır. En azından, dünyanın geliştirme gücünde pay sahibi olmak gerekiyor.

Makine Sektöründe Uluslararası Pazarlarda Teknoloji Geliştirmek Çok Önemli, Bu Noktada Sektöre Düşen Görevler

Dünya Ekonomik Forumu’nun 2009 Mart ayında açıklanan Küresel Bilgi Toplumu Raporu’nda Türkiye’nin küresel ağa hazırlıklı olma konusunda 134 dünya ülkesi arasında 6 sıra gerileyerek 61inci sıraya düştüğü tespit edilmiştir. “Ağlarla Bağlanmış Bir Dünyada Hareketlilik” alt başlığı altında yayınlanan bu rapora göre, sıralamaya esas alınan veriler; girişim sermayesi edinebilirliği, finansal piyasa bilgisi, son teknolojilerin edinebilirliği, basın özgürlüğü, dijital içeriğe erişim, yasama organının etkinliği, mülkiyet hakları, yargı bağımsızlığı, elektrik üretimi. 2004 yılından itibaren bir bilgi toplumu stratejisi yapıldı. Zamanı iyi değerlendirmeliyiz, hata yapma payımız artık iyice azalmış durumda ve bilgi toplumu stratejisini bir an önce oluşturmak zorundayız.

Avrupa’da İsveç, AR-GE için harcadığı yüksek paralarla Almanya için örnek model olarak takip edilmektedir. Buna rağmen şu an İsveç’te, araştırmaların ürüne dönüşmesinde azalma olduğu yönünde ciddi öz eleştiri yapılmaktadır.

Toplam ülke içi üretimden AR-Ge için ayrılan rakamlar ABD ve AB ülkelerindeki durumu göstermektedir: İsveç %4.27, Almanya %2.5, EU-25 %1.93; ABD %2.80

Karşılaştırma için, Türkiye’de bu rakam %1’in çok altındadır. Japonya’da ise %3.06 olarak verilmiştir (hwest@vdi.nachrichten.com, 30/04 Dr. Heike, B. West).

Türk Makine Sektörü Firmalarına Sunulan Hizmetler, AR-GE Çalışmaları, Problem Çözme Gibi Sektöre Katkılar Konusunda Somut Bilgiler

Makine Mühendisliği Bölümünde kadrolu olarak çalışan bazı öğretim elemanları, Çerkezköy ve civarında kurulu sanayi kuruluşlarına Trakya Üniversitesi Rektörlüğü ile Firma Üst Yönetimi arasında imzalanan protokollere uygun Döner Sermaye kapsamında AR-GE danışmanlık hizmeti vermektedir. Somut olarak çalışılan konular; faydalı model tasarımı, ürün geliştirme, güneş enerjisinden çeşitli şekillerde ve en etkin verimli şekilde aktif ve pasif olarak yararlanma, otomobil camı üretiminde lamine işleminin yapıldığı otoklav çevrim sürecinin kısaltılması ve iyileştirilmesi üzerine teorik ve uygulamalı AR-GE çalışmaları, cam kurutma fırınının teorik ve deneysel sonuçlara göre özgün şekilde tasarımı v.b. konular üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Nitelikli Makine Mühendislerinin Yetiştirilmesi Konusunda Fakülte Altyapısının Rolü

Her ülkede en önemli kurumlar elbette eğitim kurumlarıdır. Onların niteliği gelecek nesillerin de niteliğini belirlemektedir.

Dünyada söz sahibi olan ve ürünleri en yüksek standartta olan ve kabul gören firmaların Türkiye’de Edirne’ye yakın bölgelerde tesis edilmiş fabrikaları ile iletişim kurularak, makine mühendisliği bölümü öğrencileriyle güncel ve yeni teknolojilerin uygulanması konusunda teorik ve uygulamalı eğitim seminerleri gerçekleştirilmektedir. Buna somut bir örnek olarak, İstanbul Tuzla’da kurulu olan Alman FESTO Firması uzmanları görsel ve uygulamalı donanımları ile birlikte Makine Mühendisliği Bölümüne davet edilmektedir. Son sınıf öğrencilerinden istekli 15 ila 20 kişilik gruplar halinde bir hafta süreli, Hidrolik ve Pnömatik mantıksal devrelerinin teorik esasları ve uygulamaları, mekatronik konusu ile ilgili teorik ve pratik uygulamaları içeren seminerler, her sene periyodik olarak gerçekleştirilmektedir.

Öğretim elemanlarının ağırlıklı olarak gerçekleştirdikleri AR-GE çalışmaları:

Enerji ve Isı Tekniği çalışma grubu çalışma konuları;

1) Atık ısı geri kazanımının termik kontrolü;

a) atık ısının sıcak kullanım suyu hazırlanmasında kullanılması ve prototip örnek uygulama,

b) Kullanım suyu sıcaklık otomatik kontrolünde atık ısıya sahip akışkan debisinin kumanda büyüklüğü olarak kullanılması,

2) Enerjinin verimli ve nitelikli kullanılması için termoeconomik yöntemlerin uygulama esasları;

a) Ekserji analizi,

b) Isıl sistem tasarımı ve optimum işletme şartlarının tespiti,

3) Güneş enerjisi uygulamaları;

a) Güneş enerjisinin odaklanması yöntemleri ve yüksek sıcaklıklı akışkan elde edilmesi,

b) Güneş enerjisinin maddelerin spesifik ısı kapasiteleri kullanılarak depolanmasıyla ilgili sürekli olarak kullanılması uygulamaları şeklindedir.

Teorik ve Uygulamalı Mekanik Çalışma Grubu Çalışma Konuları;

1) Fiziksel Problemler: Titreşim Analizi, Burkulma Analizi, Çekme Analizi, Gerilme Analizi, Termal Burkulma Analizi.

2) Malzemeler: İzotrop Malzemeler, Katmanlı Kompozit Malzemeler, Fonksiyonel Derecelendirilmiş Malzemeler, Karbon nanotüpler.

3) Yapılar: Dikdörtgen Plaklar, Kirişler, Kabuk Yapılar, şeklindedir.

Konstrüksiyon ve imalat ile ilgili çalışma konuları;

Plastik ve Kompozitlerinin, Üretim, Şekillendirme ve Analiz İşlemleri,

Bazı üretim teknikleri; a.Ekstrüzyon, b.Enjeksiyon kalıplama, c.Stampforming, d.Termoforming, e.Plastik bileştirme,

Şekillendirme ve analiz; a.Şekil verme, b.Modelleme ve analizler, şeklindedir.

16 bin metre kapalı alanı olan fakülte binamız içinde dört bölüm eğitim öğretim faaliyeti sürdürmektedir. Makine Mühendisliği Bölümüne ait bir mekanik atölye, Termodinamik laboratuvarı, enerji ve akışkanlar mekaniği laboratuvarı ile konstrüksiyon laboratuvarı bulunmaktadır. Ayrıca, biri sürekli öğrenci kullanımı için açık tutulan son model bilgisayarlardan oluşan internet olanaklı iki adet bilgisayar laboratuvarı bulunmaktadır. Fakülte bölümlerinin bilimsel, eğitsel ve sosyal etkinliklerinde müşterek kullanılan bir adet konferans salonu ve bir amfi ile 500 metrekare alanlı bir kütüphane hizmet vermektedir.

Yetiştirilmiş Eleman Bulmakta Zorluk Çeken Makine Sanayi Temsilcileri ve Durum Tespiti

Günümüz mühendisi ve mühendislik profili, yaşam boyu öğrenme potansiyeli, dinamizmi, rekabet içinde işbirliği yaparak öğrenme esnekliği, bilgi yönetimi becerisi gerektirmektedir.

İşletmelerde izlenecek teknoloji, AR-GE ve yenilik politikasını tasarlama, yönetme becerisi, zaman ve kalite yönetiminde yetkinlik, çok disiplinlilik, farklı dallarla iletişim kurabilme, işbirliği ve takım çalışması yapabilme önemli mühendislik nosyonlarıdır.

Niteliksiz çok sayıda mezun mu? Yoksa nitelikli az sayıda mezun mu? Bu sorulara verilecek yanıtlar ile sektörün serzenişte bulunmasının nedenleri açıklanabilir.

Makine Mühendisliği Eğitim Öğretim Planı, örneğin Trakya Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümünde bir yıl süreli zorunlu İngilizce Yabancı Dil Hazırlık Sınıfının başarılmışından sonra, dört yıl süreli sekiz yarıyıllık bir lisans eğitim öğretimi gerçekleştirilmektedir. Toplam ders kredisi 172'dir. Bunun yüzde 30'luk kısmı İngilizce olarak verilen ve yüzde 70'lik kısmı Türkçe olarak verilen yaklaşık 60 adet meslek dersinden oluşmaktadır. Teorik ve analitik uygulama eşliğinde laboratuvar çalışmaları ile üç adet proje çalışması ile program tamamlanmaktadır. BOLOGNA kriterlerine uyum süreci ve ERASMUS programı kapsamında ikili anlaşmalar yapılmış yabancı ülke üniversiteleri ile yurt dışına öğrenci ve öğretim elemanı gönderilmekte ve aynı şekilde alınmaktadır. Teorik uygulamalı olarak öğrendiklerini pratiğe dökebilecekleri staj için öngörülen süre 20 günden oluşan üç adet staj olmak üzere toplam 60 gündür. Bu süre, makine sanayi temsilcilerinin istediği donanıma sahip makine mühendisi yetişmesine yetmiyor olabilir. Eğitim öğretim planlarının öncelikle güncellenmesi, derslerin adedinin azaltılması, staj süresinin uzatılarak, öncelikli olarak eğitim öğretime başlamadan uzun bir staj pratiğini sanayi kuruluşlarında gerçekleştirdikten sonra mühendislik eğitim öğretimi gerçekleştirme ile çözüm bulunabilir kanaatindeyim.

Üniversite Sanayi İşbirliğinde Doğru İşleyen ve Eksik Olan Noktalar, İleriye Dönük İşbirliğini Güçlendirmek için Yapılması Gerekenler

Trakya Üniversitesi bünyesindeki sanayi işbirliğine dayalı teknoloji geliştirme bölgesi TEKNOKENT önemli bir altyapıdır. TEKNOKENT bünyesinde, zaman

içinde ileri teknoloji kullanan ve geliştiren firmalar bulunabilir. Böylece, firmalar bilgi ve teknoloji geliştirme alt yapısına sahip üniversitenin olanaklarından doğrudan yararlanabileceklerdir. Ancak bu şekilde geliştirme ve üretim ile gerçekleştirilen teknolojik buluşlar, ticari ürün veya hizmet şekline dönüştürülebilmektedir.

TEKNOKENT gerçekleştirilmesi ile, a) genç araştırmacılar iş bulma olanağına kavuşmaktadır, b) öğretim üyesini AR-GE çalışmalarında yerel sanayiye yönelik AR-GE çalışma konuları içine çekme olanaklı olmaktadır.

Bu sebeple, sermayenin, bilginin ve deneyim kazanmak durumunda olan emeğin bir araya gelebildiği TEKNOKENT oluşumları çok önemlidir. Bu konuda, Türkiye’de üniversiteler iki sorunla karşı karşıyadır;

1) Dernekler, vakıflar kanunu değiştikten sonra yasal bir boşluk oluşmuştur.

2) TEKNOKENT alanları vergi indirimi alan firmalara sadece kiraya verilmektedir, şirket ve özellikle ortaya çıkacak AR-GE ürünü ile üniversite arasında sürekli gelir kaynağı sağlayacak bir ilişki kurulamamaktadır.

Trakya Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümünün Şu Anda Gerçekleştirdiği Faaliyetler ve Gelecek Vizyonu

Madde + Enerji + Bilgi unsurlarının düş gücümüzün sınırsızlığında, en sürdürülebilir birleşimini gerçekleştirecek mühendisleri yetiştirmek, sadece ulusal değil insanlık adına büyük bir sorumluluktur. Her an bunun bilincinde olunması gerekmektedir.

Sadece ekonomik amaçlara hizmet etme yolunda ilerleyen eğitim sistemi yeniden yapılandırılmalıdır. Mevcut yöntem, fabrikada mal üretmeye benziyor. Bu yöntemle düşünen, üretken insan yetiştirmek oldukça zor, sonuçlar bunu gösteriyor.

Araştırmada ve konularında;

* Misyonun çok iyi belirlenmesi,

* Yaşama değer katması,

* Kendi içine kapanılmaması, yönlerine özen gösterilmelidir.

Türkiye’nin eksiklikleri;

* Bağımsız özgün doktora düzeyinde çalışma azlığıdır.

* Mühendislik Eğitim Öğretim planlarının güncellenmesi yanında,

a) Girişimcilik,

b) İşletme, konu içerikli derslerin seçimlik ders havuzuna alınmamalarıdır.

* Öğrencilerin eğitim öğretim etkinlikleri kapsamında gerçekleştirdiği uygulama projelerinin genel tanıtım günü yapılmamasıdır.

Bu etkinlik, a) motivasyon

b) kalite yükseltme,

c) bilginin paylaşılması,

d) içine kapanılmaması, yönlerinden çok önemlidir.

Bilgi ihraç edemezseniz zengin olamazsınız. Bir ekonominin ne kadar bilgi odaklı olduğu aşağıdaki denklemle tanımlanmaktadır:

$(\text{Katma Değerli İhracat})/(\text{Tüketim Malı İhracatı}) = 1$

Eğer, işlemin sonucu 1’den büyükse, o ülkenin ihracatında bilgi temelli ürünler, hammaddele oranla daha fazla yer tutuyor demektir.

Eğer, sonuç 1’den küçük ise o ülke ekonomisi hala sadece mal dolaşımı ile sınırlı demektir.

Sonuç ve Değerlendirme

Sonuç olarak, belirleyici öge, iyi yetişmiş insan olmaktadır. Mevlana’nın deyişiyle; “Anlatma gücü, karşıdakilerin anlama gücü ile sınırlıdır”.

Finansal açıdan başarılı firmalar, tutucu, sakıncan davranışlı, kendi öz kaynaklarıyla çalışmayı tercih ederek, aşırı borçlanmadan kaçarlar. Dünyadaki gelişmelere duyarlıdırlar, yenilikçidirler ve dünyadaki gelişmeleri gecikmesiz izlerler.

Kısa sürede kazancı yükseltmek hedefinin ötesinde, çevre ile iyi ilişkiler kurarlar, çevreye yararlı olurlar. Firmanın topluma, çevreye katkısı yönünden bazı projelerde toplumun desteğinin alınması çok önemlidir. Yönetimde hoşgörülü davranmak, merkezi otoriteden vazgeçmek ve yetki aktarmak ile uzun sürede daha fazla başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye, gerek konumu gerekse genç ve dinamik nüfusu açısından son derece önemli bir ülke, yaklaşık dört saatlik bir uçuş mesafesinde dünya gelirlerinin yüzde 70'ine ulaşılabilir bir yerdedir. Gençleri, dünyanın herhangi bir yerinde yüksek katma değerli mal ve hizmet satacak, proje üretim danışmanlığı verecek şekilde yetiştirmeliyiz ve ülke olarak buna hazırlıklı olmalıyız. Bunu gerçekleştirirken, ulusal bilim, teknoloji ve yenilenme politikaları temelinde sanayileşme, kalkınma, hakça paylaşma için irade oluşturma, ülkemizdeki iş gücünü, doğal varlıklarımızı toplum yararına kullanma anlayışını egemen yapmak zorunda olduğumuzu unutmamız gerekir.

Bütün bunlar için; markalaşmak, AR-GE'ye ağırlık vermek, insana verilen eğitim öğretimin niteliğini arttırmak ve Bilgi Toplumu Hedefli Devlet Politikasına sahip olmak zorundayız.

Bir işyerinin, bir işletmenin, bir firmanın veya bir ülkenin başarıya ulaşmasında en önemli unsur nitelikli insandır.

Nitelikli insanlara sahip çıkmak, ülke adına, insanlık adına, önemli bir sorumluluktur.

Turkey in the Doha Round: An Analysis in the Light of Turkey-EU Relations

N. Tolga TUNCER*

1. Introduction

The Doha Round of Trade Negotiations –hereafter Doha Round- in the WTO is at a critical stage. It is planned that the Round is finalised before the end of this year. No need to explain how important these negotiations are: There are negotiations going on under thirteen different titles which aim at agreements binding for all 153 Members.

The aim of the current study is to evaluate the expected costs and benefits of Doha Round for Turkey. While doing this, a special emphasis will be put on the Turkey-European Union (EU) relations. The justification for this approach is clear-cut. Turkey appears to have pledged its future to EU. The accession negotiations between EU and Turkey is going on and Turkey aspires to become a full member soon. Within this context, both from a legal and political perspective, Turkey has an obligation to harmonise its trade policies with the EU.

The harmonisation mentioned is probably the most effortless one among other policy areas due to the special relationship between Turkey and EU. As it is known, Turkey is involved in a customs union with the EU since 1996. Leaving aside the agricultural products which are not covered by the customs union, Turkey does not have an autonomous trade policy in terms of tariff protection as it has to follow the common customs tariff. In this sense, an analysis of Turkey's commitment for a common trade policy with the EU becomes a two-fold task: One has to take into account the obligations stemming from the customs union as well as the obligations sourcing from the accession process.

Returning to our declared aim, we are going to limit our cost-benefit analysis of the Doha Round for Turkey to three different headings. These are Agriculture, Non-Agricultural Market Access (NAMA) and Trade Facilitation. The choice for the first

(*) *Deputy Foreign Trade Expert, Undersecretariat of the Prime Ministry for Foreign Trade.*

two is easily justified. Agriculture and NAMA are the two essential topics of the Doha Round often referred as the “core” of the Round. Trade Facilitation, however, is seen as a topic of secondary importance. On the other hand, we believe Trade Facilitation offers a good instance of the cases where the interests of Turkey and EU overtly clash.

To my knowledge, although there has been a number of studies trying to analyse Turkey’s position in the Doha Round and studies focusing on the Turkey-EU relations, there has not been any work which attempted to bring these two together. This makes the intended work an original but at the same a difficult task to be handled.

The plan of the study is as follows: First, we are going to briefly recap Turkey’s obligations stemming from its ties to EU by looking separately at the obligations due to the customs union and obligations sourcing from the accession process. Second, we are going to review the current situation in the Doha Round in a nutshell which will help us to understand the individual topics better. The next part is going to be dedicated to the discussion of the above mentioned topics of the Doha Round with regard to Turkey’s position vis-a-vis that of EU. The last part will be allocated to concluding remarks.

2. Turkey’s Obligations on Trade Policy Stemming From EU Relations

2.1 Obligations Stemming From Customs Union

The Customs Union between EU and Turkey was constituted in 1995 based on the Decision 1/95 of the Association Council between EU and Turkey. According to that Decision, the sides committed themselves to abolish all tariffs and charges that have an equivalent effect as well as all quantitative restrictions.¹ In addition, Turkey committed itself to remove technical barriers to trade by adapting the Community legislation on that issue within 5 years.²

With regard to the trade policy, Turkey accepted to apply the provisions and implement the measures which were laid down in the regulations of the Community related to common trade policy to the third countries.³ Moreover, Turkey undertook the

1 The Association Council Decision 1/95 Articles 4 &5

2 The Association Council Decision 1/95 Article 8

3 The Association Council Decision 1/95 Article 12

responsibility to align itself with the Common Customs Tariff and the preferential trade arrangements of the Community.⁴

It should be underlined that agricultural products were excluded from the customs union by stating that “an additional period is required to put in place the conditions necessary to achieve free movement of [agricultural products]”⁵ Except the agricultural products, all other types of products are included in the customs union between Turkey and EU.

2.2 Obligations Stemming From The Accession Process

Turkey’s obligations in terms of trade policy stemming from the accession process are laid down in different documents. In general, however, Turkey’s obligations are summarised in the accession partnership document 2006/35/EC. According to that document, Turkey should not only abolish the remaining barriers in front of joining the single market, but fully harmonise its trade policy with the EU. It is stated within the short-term priorities that Turkey should complete alignment with EU trade policy. In addition, it is made clear that Turkey should “...progressively align policies toward third countries and positions within international organisations with those of the EU and its member states...”

The last statement is of significant importance for our practical purpose. Aligning policies within the international organisations naturally includes positions in the WTO negotiations. Nevertheless, as we are going to see, Turkey and EU’s negotiating positions may not always coincide. In addition, a recent development which is especially important for our issue is that the statement mentioned has been adopted as an opening benchmark for the “external relations” chapter of the negotiations in the latest EU Council meeting in Brussels in December 2007.

3. The Doha Round

The Doha Round of Multilateral Trade Negotiations were launched in WTO in 2001 and there is a “good will” by the major negotiating countries to finalise the Round within 2010. Like the earlier Uruguay Round, the Doha Round comprises the single undertaking principle. This means that the Members will not have the opportunity to opt out for any of the topics negotiated but rather will have to sign the all package of agreements in take it or leave fashion. This makes the balance between topic extremely

4 The Association Council Decision 1/95 Article 13 &14

5 The Association Council Decision 1/95 Article 24

important, especially the balance between the core topics: Agriculture and NAMA. Besides these, other relatively “hot” topics are services, trade facilitation, rules, geographical indications and environment.

Agriculture and NAMA are the most complicated negotiation topics in Doha Round. Agriculture negotiations have three pillars: Reductions in domestic agricultural support (targeting mainly agricultural subsidies by the developed Members especially United States (US) and EU.), reductions in tariff rates (market access pillar) and reductions in agricultural export subsidies (which in effect became a negotiation on the schedule of the removal of agricultural export subsidies) NAMA negotiations, though having various sub-pillars, basically aims at reducing the tariff rates in industrial products.

The nature of the single undertaking requirement makes a horizontal process, whereby members engage in a give and take bargaining in between the topics, essential. The topics to be included in the process are to be decided by members. As already mentioned, agriculture and NAMA are going to be the two hardcore topics in the bargaining. The developed countries led by US, EU, Japan and Canada aspire a more ambitious market opening in NAMA, whereas developing countries try to reduce the domestic supports in agriculture by developed Members by especially US and EU as much as possible. While India and Brazil joined by China have similar interests in cutting the domestic supplies by the developed members in agriculture and achieving less ambitious tariff cuts in NAMA leading the developing countries, there are diverging interests in the market access pillar of the agriculture negotiations. Major agricultural exporters such as Brazil and Argentina aim at ambitious tariff cuts in agriculture while the rest of the developing members led by India and including Indonesia and Turkey aspire less ambitious cuts together with as much as flexibility for developing members.

Finally, it is clear that every influential member tries to insert the additional topic that is of best interest to it into the horizontal process. US, together with a number of developed members pushes for the inclusion of services. The EU tries hard that the geographical indications are included. Finally, countries like Japan and China insist that the topic of rules should also be included in order to prevent “zeroing” (a peculiar method of dumping margin determination by the US). Under such a massive pressure, it is not yet clear which topics will exactly be included in the horizontal process by the WTO Director General Pascal Lamy which was supposed to in the Spring of 2008.

Nobody of course knows what will be the result of the negotiations, whether it will be finalised or collapse. As a major determinant of the future result, one may question

whether the outcome will be good or bad for developing and the least developed countries. In a recent study, Kinnman and Rodefalk simulated the possible outcome of the Round by taking into account four main topics (Agriculture, NAMA, Services and Trade Facilitation) and making use an average of the numbers that are on the negotiation table. Briefly, according to their results, all groups of countries benefit from the outcome while developing and the least developed ones are the biggest beneficiaries. The gains for developing countries in proportion to their GDP is expected to be two times that of developed countries and three times for the least developed countries. (Kinnman; Lodefalk, 2007, p1322-1324) If these figures at least reflect some part of the reality, this means we have good reasons to believe that a succesful conclusion of the Round is within reach.

Having taken a broad Picture of the negotiations, we can now go on with the analysis of individual negotiation topics for Turkey.

4. An Analysis of Turkey's Position in Doha Round

4.1. Agriculture Negotiations

The agricultural sector in Turkey is relatively underdeveloped. Agricultural productivity is still quite low compared to developed countries although there has been an upward trend in the recent years. (Günaydın, 2005, p70-75) According to the 2007 data by Turkish Statistical Institute (TSI), agricultural production including fishing constitutes a roughly 7,7 % of the total GDP whereas the total employment in the agricultural production amounts roughly to 26,5 % of the total employment. Although Turkey is an upper middle income country according to World Bank classification, its statistics for the employment share of agriculture and the share of agriculture within GDP lies within the ranges defined for lower middle income countries. Although the level of mechanisation does not seem to be too bad judging by the absolute and relative number of tractors and harvesters⁶, Turkey suffers from a significant “lack of competitiveness” problem in agriculture.

In large arable areas, production is still based on traditional methods. The lack of infrastructure and investment creates a barrier for achieving low cost-high yield production. Turkey has only been able to provide water to half of the 8.5 Million hectares of land that technically and economically eligible to be irrigated. The share of the irrigated land is only 20% which is very low compared to EU average. (Çakmak,

6 Agricultural machinery per 10000 ha is 410 in Turkey whereas the corresponding number is 980 but the average number for upper middle income countries is 171.

2004, p3) The agricultural value added statistics indicate the climate dependent nature of the agricultural production due to lack of implementation of adequate technologies.

Farms are generally family-owned, small and fragmented. As a result, the average scale of production is low which arises another factor preventing efficient and low cost production. The problems experienced in organisation and marketing lead to higher costs for producers and higher prices in favour of the brokers. Finally, the lack of education and rural development problems are the other factors contributing to the inefficiency of agricultural production in Turkey. No need to add that agriculture is a highly sensitive issue in Turkish politics and any attempt for a radical reformation will mean significant political costs.

Various studies (e.g. Çakmak 2004) show that agricultural policies in Turkey are largely determined by the expected political benefits of governments. These studies show the association of support prices with elections. Within such an incentive structure, Turkey's agricultural sector has been a rather closed and domestically oriented one. Agricultural sector was protected through high tariff rates and through price and input supports. However, such support measures were unable to create efficiency and higher value added due to reasons explained above. (Oskam, 2005, p130-132)

On the other hand, EU has a totally different picture in agriculture. Agriculture had always been a priority issue for the Union. Through the application of Common Agricultural Policy (CAP) which included extensive subsidisation and interventions to the market, EU could not only achieve the original aim which was to reach self-sufficiency in agriculture but also could create a very competitive agricultural sector based on high technology and large scale production.

As it is known, the agriculture negotiations in Doha Round has three main pillars: Domestic support, market access and export competition. Now, let us look at these pillars separately to examine how divergent or convergent are the interests of Turkey and EU.

4.1.1. Domestic Support

The domestic support pillar aims at reducing the trade distorting domestic agricultural subsidies. Briefly speaking, there are two main aggregate measures of domestic support by the members: The Aggregate Measure of Support (AMS) and Overall Trade Distorting Domestic Support (OTDS). The negotiation modalities envisage that both measures of support are reduced through a tiered formula consisting

of three bands meaning a higher level of support will necessitate a greater reduction while a lower level of support will mean a less ambitious reduction is needed. In addition, there are some limitations for the blue box⁷ and green box⁸ support measures as well as reductions for the *de minimis*⁹ levels of supports.

As we have discussed, Turkey traditionally tried to protect its agricultural sector by high tariff protection and domestic support measures have been a secondary mode of protecting the agricultural sector. In Uruguay Round of Trade Negotiations, Turkey achieved to convince the members that all its domestic support measures were within the *de minimis* level.¹⁰ This means that in Doha Round, Turkey has no base rate AMS or OTDS to be calculated and is going to be exempted from any domestic support reduction formula.

This is definitely an advantage for Turkey in the ongoing Agriculture Negotiations and Turkey is able to play a quite “offensive” role for this pillar. As openly stated by the Turkish representatives in the negotiations, Turkey aims at ambitious levels of reduction in the domestic support measures by especially developed members. Turkey aspires that reductions are sharp and implemented as soon as possible. Turkey also has a somewhat suspicious outlook towards blue and green box subsidies and believes that these should also be properly disciplined.

-
- 7 Blue box support measures are basically the trade distorting supports with some additional conditions designed to reduce distortion. More specifically, any support measure that would normally be banned (amber box supports) is placed in the blue box if also requires the farmers to limit their production as set out in the paragraph 5 of the Article 6 of The Agriculture Agreement.
- 8 Green box support measures are defined in Annex 2 of the Agriculture Agreement. These are the supports that do not distort trade or at least cause minimum distortion. They tend to be programmes that are not targeted at a particular product and include direct income supports for farmers that are not related to (or decoupled from) current production levels or prices
- 9 *De minimis* is a Latin expression meaning *about minimal things* and its original version is sourced from the expression “law is not interested in trivial matters” in Latin. In our context, *de minimis* levels of support are the levels that are so small and that will not be taken into account in AMS calculations or reduction commitments.
- 10 Agricultural support in Turkey has mainly been in the form of transfers to producers through support prices for major crops backed by high tariffs. Although the budget value for the agricultural supports was around 2 Billion Turkish liras for 2006, the actual support levels have been much higher due to excessive level of protection of the sector. According to OECD estimates for 2006, the producer support estimate (PSE) has been around 14,5 Billion TRY (around 12 Billion \$) and the total support estimate has been around 17 Billion TRY (around 14 Billion \$) in Turkey. The comparable figures for the EU 25 are around 110 Billion € for PSE and around 125 Billion € for TSE and for US 30 Billion \$ for PSE and around 97 Billion \$ for TSE. (Source: OECD, 2007)

On the other hand, EU has a totally different position on domestic support. EU, as being a champion of agriculture supports, favours a more gradual approach for its own interest. Although EU has already changed most of its domestic support measures into blue or green box measures which are less trade distorting, blue box measures are still included in the OTDS calculation and thus there is still a considerable amount of domestic support given by EU which will be subject to reduction if there will be an agreement. Moreover, huge amount of domestic support given by US which is a major competitor, is also an important concern for EU and EU strictly aims at reducing US supports. In this sense, there is a sensitive cost – benefit analysis in domestic support pillar for EU.

4.1.2 Market Access

Market access pillar aims at tariff reductions for the agricultural products. Like the domestic support pillar, the modalities envisage a tiered formula for tariff reductions while demanding a two thirds of the reduction by the developed members from developing members. The real challenge in market access pillar is on special and differential treatment provisions for developing members namely special products¹¹ and special safeguard mechanism¹² as well as sensitive products which is a general exception for all countries.

As already explained, market access in agriculture is the most sensitive topic of all in the whole Doha Package for Turkey. Turkey aims at the least ambitious market opening and the most flexibility for developing members and in this sense has totally “defensive” interests in this pillar. More concretely, Turkey intends that at least 20% of the all agricultural tariff lines are defined as special products for developing countries and these special products are subject to a significantly less tariff reduction. It also critical for Turkey that at least a percentage – 5%- of these special products will be allowed for no tariff reduction. –exemption clause- Finally, Turkey demands that

11 Special products are an additional flexibility given to developing countries in tariff reductions besides sensitive products. A portion of the agricultural products which are important for food security, livelihood security and rural development can be defined as “special”. Special products will not only be subject to significantly less tariff reductions but also there will be no requirement for opening a tariff quota as in the case of sensitive products.

12 Special Safeguard Mechanism is a contingency measure for developing countries. It allows the developing countries to apply temporary duties on agricultural products in the cases of when the price of an agricultural product falls below a certain level or when the volume of imports of an agricultural products exceeds a certain level.

sensitive products can be converted into special products with a certain ratio. Regarding the special safeguard mechanism, Turkey aspires that the trigger threshold levels which will allow the mechanism to be used are low and there are no time and product limits for the utilisation of the mechanism.

EU, on the other hand, demands an ambitious market opening in agricultural products and hence demands the opposite of almost all what Turkey demands. EU especially aims at significant market access commitments by developing members and intends that flexibilities to developing countries are kept to a minimum. In this sense, EU has the view that special products should constitute at most 8% of the tariff lines and that no product should be exempted from tariff reductions.

4.1.3. Export Competition

Export competition – agricultural export subsidies- is a less controversial issue since much has already been agreed. As agreed upon in the Hong Kong Ministerial Conference in 2005, agricultural export subsidies are to be eliminated by 2013 for developed countries and the corresponding date for developing countries is to be determined within the negotiations (currently 2016). EU, which intensively used this measure especially before the conclusion of Uruguay Round, had already accepted to give up using this measure and had made the necessary reforms in the CAP. Turkey also has no objection to the elimination of export subsidies except for demanding longer transitional periods for developing countries.

On export financing –or export credits- which is also treated under the export competition heading, EU demands that the repayment term which is the critical issue is 180 days regardless of being a developing or a developed member. On the other hand, Turkey believes that repayment term should be at least 360 days for developing members.

4.1.4. An Overall Assessment of Agriculture Negotiations and Turkey's Position

An overall assessment of Turkey's position in Agriculture Negotiations requires a longer term look at the possibilities and challenges in front of Turkey's agricultural sector and not to be stuck with the short term political concerns. Turkey is in the accession process to the EU. When Turkey becomes a full member, naturally it will have to extend the customs union to the agricultural products and apply the common external tariff of EU in agricultural products as well. It seems this process is going to be a quite troublesome for Turkish agricultural sector: Even now, before any tariff

reductions resulting from Doha Round, EU tariff rates in Agriculture are significantly lower than Turkey's with a few exceptions. (Çakmak & Eruygur, 2005, p6) According to simulations carried out to analyse the possible impact of EU membership on Turkey's agriculture, Turkish agricultural imports will increase significantly, not surprisingly EU being the biggest winner from that result. In addition, in almost all scenarios, there has been a reduction in the overall agricultural production and in the producer' surplus, mainly because of the lack of competitiveness in the crop and livestock sectors. (Çakmak, 2004, p25-30)

Under such conditions, it might be debatable whether Turkey's stance in the agricultural negotiations is the right way or not. It seems that even though Turkey succeeds in achieving the results it intends in agriculture, the fruits of that tough stance will be significantly eroded with a prospective accession of Turkey to the EU.

4.2. Non-Agricultural Market Access (NAMA) Negotiations

Non-Agricultural Market Access (NAMA) Negotiations aim at market opening in the products other than agricultural ones. In addition to tariff cuts, there are a number of side issues negotiated regarding the non-agricultural products such as sectoral initiatives (electrical and electronic equipment, textiles or automotive) and a protocol on the understanding of the Agreement on Technical Barriers to Trade.

The core of the negotiations is the formula to be applied in tariff cuts. Unlike agriculture negotiations, the members agreed on swiss formula¹³ for the cuts. As a result, higher tariffs will be reduced more than the lower ones. As it is known the coefficient is of critical importance in a swiss formula and the real challenge is between developing and developed countries on what that coefficient should be for the respective parties. Developing countries would like to keep the coefficient for developed members as low as possible and their formula as high as possible which of course not welcome by the developed members.

The peculiar position of Turkey in these negotiations stems from its obligations under the customs union with EU. In 1995, by entering the customs union with the EU,

13 Swiss formula is a special kind of harmonising method which aims at narrowing the gap between high and low tariff rates. It was first proposed during the Tokyo Round (1973-79) by Switzerland. The mathematical formula is $Z=AX/(A+X)$ where Z is the final rate, X is the initial rate and A is the coefficient. The interesting properties of the formula are higher tariffs are cut more than lower ones (harmonisation), there is a maximum final rate no matter how high the initial tariff rate was and tariff reductions become more ambitious as the coefficient gets lower.

Turkey not only removed tariff barriers against the EU members but also committed itself to apply the common tariff rates of the Union. (common external tariff) Considering that EU has comparably very low tariff rates in industrial products, it becomes clear that Turkey does not have much to give in NAMA negotiations. Whatever will be the result of NAMA for EU, Turkey will have to apply, too. For this reason, Turkey in NAMA takes side with the EU and is treated as a developed country. As a result, Turkey demands an ambitious market opening from the developing countries and the coefficients of the swiss formula are convincingly low for them. This position totally applies to EU itself. EU, together with other developed countries, struggles with the NAMA 11 Group of developing countries which demand a very low coefficient for developed members. (a coefficient around 5)

4.2.1. An Overall Assessment of NAMA Negotiations and Turkey's Position

There is no conflict of interest between Turkey and EU in NAMA Negotiations. Both are treated as developed countries and hence demand an ambitious level of market opening from developing members while trying not to go too far in opening their markets.

On the other hand, looking at the overall picture, currently, NAMA Negotiations seems to be the one where we are the farthest from a deal. The NAMA 11 Group headed by India appears to have a very tough stance demanding a generous market access from developed countries while offering developed countries tariff reduction coefficient which are not acceptable by them at all. So, at the moment, if a horizontal process is launched and a ministerial meeting is hold at the end, even though there are still significant differences remain in agriculture, the most difficult question seems to be NAMA.

4.3. Trade Facilitation Negotiations

Trade Facilitation has been a topic that was tried to be inserted into the multilateral negotiating agenda by the developed countries for a long time. The work in Goods Council of WTO on trade facilitation goes back to Singapore Ministerial Conference in 1996 but the topic was officially included in Doha Agenda with the General Council Decision of 2004 –the July Package-.

In a nutshell, the trade facilitation negotiations has three pillars. The negotiations aim at clarifying and improving the three GATT Articles: Article V on freedom of transit, Article VIII on fees and formalities related to trade and Article X on publication and administration of trade legislation. Negotiations on Article VIII and Article X of

GATT can be thought together and aim at more transparent and facilitated procedures for traders. Negotiations on Article V aim at improving the freedom of transit principle in WTO by establishing and describing the conditions transit and on which occasion freedom of transit can be violated.

There is almost a consensus among the members that all proposals in the negotiations especially the ones on transparency and easier procedures for traders are mutually beneficial for all and consequently these negotiations progress smoothly compared to Agriculture and NAMA where there are strictly conflicting interests. The real debate, however, is on the special and differential treatment and technical assistance issue and the modalities on how a prospective trade facilitation agreement will be implemented. Since most the measures proposed for facilitating trade are quite costly, developing and the least developed members demand long transition periods and technical assistance from developed members to accept to implement those measures. It appears that massive technical assistance programmes will be launched if this agreement is going to be in effect and a significant proportion of the technical assistance budget from developed countries will be spent on those programmes.

Trade facilitation is a special and very important area for Turkey. Turkey has the largest fleet of road transportation in Europe. Turkish transporters carry out the majority of the trade between EU countries and Turkey. However, some EU members are not pleased with this situation and are under considerable pressure from their respective transportation sectors to do something to prevent the Turkish transporters. Among other things, creating difficulties in transit passages is one method applied by especially transit countries such as Hungary or Austria which are on the way from Turkey to Germany which is Turkey's biggest trading partner.

In this framework, Turkey sees the Trade Facilitation Negotiations a platform to solve those problems that Turkish transporters face in some EU countries. Turkey's strategy is establish strict disciplines on how the freedom of transit can be restricted within the negotiations on improving GATT Article V. To maximise the possibility of the success of this strategy, Turkey gives utmost importance to the whole of the negotiations and has been one of the most active members in this area. Under pressure from its member states, EU is well aware of the possible consequences inclusion of a text that Turkey demands into a possible agreement. Thus, tries to prevent Turkey's initiative on freedom of transit at all grounds. "Alignment of positions in Trade Facilitation Negotiations" have been explicitly mentioned as a requirement in different official EU documents reviewing Turkey's progress in the accession period.

4.3.1. An Overall Assessment of Trade Facilitation Negotiations and Turkey's Position

Perhaps, in no other WTO Negotiation the interests of EU and Turkey clashes so openly than in the freedom of transit negotiation under Trade Facilitation heading. Under pressure from its transportation sector which a very developed one in Turkey and has access to even the top politicians, Turkey has to directly target EU. EU, on the other hand, is quite uncomfortable with this process. As mentioned before, a recent and very significant development was that EU made harmonisation in the positions in the international organisations an opening benchmark for the external relations chapter. This can be seen as a turning point since from now on, Turkey will formally have no space to deviate from EU's position in the international organisations –although it does-. It is widely believed that among other things, the situation in trade facilitation negotiations played a significant role.

5. Concluding Remarks

The majority of the economic problems experienced by Turkey are not unique to it. Almost all developing countries with a large population and considerable amount rural masses face the same problems though at varying levels: A dual structure of economy with a relatively developed industrial sector and relatively underdeveloped rural areas dealing with agriculture. High regional income differences and overall income disparities in the society. The resulting dilemmas.

At the core of the difficulties faced by Turkey in both Doha Round and Accession Negotiations with the EU, lies these dilemmas. As already discussed, Turkey has a dual role in Doha Round. While in agriculture it has a “defensive” role, it has to play the developed country role in industrial products. As we argued before, this dual position apparently stems from Turkey's EU obligations, mainly from the customs union. However, if we once make a counterfactual exercise and ask what would be if there were no EU obligations, I believe the result would not be extremely different. The position in agriculture being the same, perhaps, Turkey would not be that aggressively “progressive” in industrial products since it would have more to lose and more actual negotiating power. Nevertheless, there are few reasons to believe that Turkey would change its liberal outlook in industrial products. In agriculture, the seeming mismatch between Turkey's rather short-sighted and politically motivated position and Turkey's prospective obligations from EU membership is a reality. However, what is to be done in agriculture in the EU accession process are actually what is to be done in Turkey sooner or later if it aspires to achieve a sustained and balanced growth period in the long

run. In this sense, too, EU cannot be said to have an extreme path-changing effect on Turkish policy but might have been claimed to speed up the process.

Does this mean that EU obligations have no negative effect on Turkey in Doha Round? I believe saying that would be going too far. First of all, Turkey would have much more negotiation space without any obligation from EU which is a very important factor in a negotiation of any type. Turkey would have more tailor-made demands and strategies rather than trying to reconcile its demands with the EU position all the time.

Second, Turkey's EU accession process does not have a clear calendar. There is the possibility that Turkey's accession will be vetoed due to some political reasons even though Turkey successfully concludes the technical accession process. Moreover, EU does not seem to take into account Turkey's particular needs in the accession process and has a less favourable stance towards Turkey than other acceding countries, as in the case of Croatia. The positions in Doha Round are no exceptions to that. As it is clearly observed during the Trade Facilitation Negotiations, EU treats Turkey not as a future member but as a country with which EU has some good relations and which will remain so. Looking at the issue from this perspective, it will be hard to argue that aligning its stance with EU is not costly for Turkey.

BIBLIOGRAPHY

- Ackerman, Frank** (2005) "The Shrinking Gains from Trade: A Critical Assessment of Doha Round Projections" *Global Development and Environment Institute Working Paper* No:05/01 Tufts University
- Akder, Halis; Kırıl, Taner** (2000) "Makroekonomik Göstergelerle Tarım Sektörü"
- Çakmak, H. Erol; Eruygur, Ozan** (2005) "Trade Implications of Extending The Turkey-EU Customs Union to Agricultural Products" Paper presented at the Conference: "Middle East and North African Economies: Past Perspectives and Future Challenges, Brussels, June 2-4 2005"
- Çakmak H. Erol** (2004) "Structural Change and Market Opening in Agriculture: Turkey Towards EU Accession" *ERC Working Papers in Economics* 04/10 Middle East Technical University

- Fulginiti, Lilyan; Perrin, Richard** (1998) “Agricultural Productivity in Developing Countries” *Agricultural Economics Department Publication* University of Nebraska
- Günaydın, Gökhan** (2005) “Tarımsal Yapıda Dönüşüm” Paper presented at *Türkiye Tarım Sempozyumu* 4-5 May 2005, Ankara
- Hoekman, Bernard; Vines, David** (2007) “Multilateral Trade Cooperation: What is Next?” *Oxford Review of Economic Policy* Vol:23 No:3
- Kinnman, Susanna; Lodefalk, Magnus** (2007) “What is at Stake in The Doha Round?” *The World Economy* 2007 Edition
- Oskam, Arie** (2005) “Overview of Agricultural, Food, Rural and Structural Policies” in *Turkey in The European Union: Implications for Agriculture, Food and Structural Policy* edited by Burrell, A.M. & Oskam, A. 2005 Cabi Publishing
- OECD Statistics Portal** “Producer and Consumer Support Estimates in Agriculture, 1996-2006”
- European Union Portal** – Enlargement Documents for Turkey

A Review on the Dominance of Economic Powers over Politics in the Context of Current Globalization Process

Özgür ÇALIŞKAN*

The question of how the globalization affects the current political configuration of world and nation-states is one of the main debate subjects in international relations. Globalization can be defined as “growing *economic interdependence* of countries worldwide through increasing volume and variety of cross-border transactions in goods and services, free capital flows, and more rapid and widespread diffusion of technology” (IMF 1997). From the theoretical perspective (especially the Liberal and Realist Schools), the link between globalization and international politics in terms of global governance, peace and welfare is about the *economic interdependence* and *state sovereignty*.

Currently, there are two main arguments on the effects of economic globalization on the international politics, especially the state power. The first argument argues that due to the transformation of world economy and information technologies (IT), the nation-states have been losing capacity to control their own economies and political boundaries in the globalization process. Non-state actors (NGOs, international organizations, “markets”, especially transnational corporations-TNCs) are challenging the exercise of sovereignty of state. Some proponents of this argument say that the nation-state is “an outmoded institution, ill-equipped to deal with economic entities”.

On the other hand, the second argument which depends on the Realist School considers that although globalization has posed new challenges to states; states are not being replaced, because no other non-state actor can equal the capabilities of the state. In response to the first argument, Waltz (2000) states, “Many globalizers believe that the world is increasingly ruled by markets. Looking at the state of states leads one to a different conclusion. Rather than elevating economic forces and depressing political ones, the inequalities of international politics enhance the political role of one country... *Politics as usual prevails over economics*” (p.7). Like most realists, Waltz argues that the dominance of markets over politics is an illusion of the last two decades.

(*) Master's Student, Marmara University, Göztepe/İstanbul.

My argument in this paper is that when the current world realities and political history including international economic aspects, and major international relations theories are analyzed wholly, it can be said that the most important events in international politics are explained by differences in the capabilities of states, not by national/international economic forces and markets' behaviors. Furthermore, the economic globalization has increased the importance of an efficient/strong state. The argument depends on three assumptions: First, the current political configuration of world and historical experience say that states are the main actors to determine national and international politics. In this part, the Realistic perspective has a good handle on explaining how the real world works. Second, with the globalization, the role and functions of state have changed and increased dramatically (especially in security and social policies). To maximize the benefits and minimize the risks of globalization, the state capabilities and national institutions are crucial for managing the change. Third, recalling the *Karl Polanyi's vision* for markets and society is useful for analyzing the current globalization process and the near future of world.

From the current state of the world: Globalization as a semi-virtual reality

The globalization process is not truly global. As Stiglitz (2002) says, globalization has meant different things in different places (p.2). Currently, most of the world has been left out of the process: most of Africa and Latin America, Middle East, and Asia. The benefits of globalization have been distributed unevenly all over the world. One good example is about the foreign direct investments (FDIs) by TNCs, which are the common-cited drivers of globalization and usually emphasized as main source of development of the Third World. According to the UNCTAD data, as of 2008, more than 80 percent of global FDI stock has been located only in the EU, North America and Japan. Also more than 90 of the world's top 100 non-financial TNCs are located mainly in these regions. In other words, TNCs are not transnational; they have been firmly anchored in their home bases in terms of the important location of assets, center of R&D, ownership, and management. Furthermore, under the absence of rules pertaining to competition, anti-trust, public health and safety, and environmental and social standards, such firms have led to market imperfections and negative externalities in the Third World.

On the other hand, another face of world is about "the existence of a *digital divide* in which only 5 percent of the world is connected to the internet and 80 percent of web sites are published only in English" (p.4, Annan 2005). Annan (2005) notes that half of humanity has neither received nor made a simple telephone call. As for the economic

benefits, almost half of humanity still lives on less than \$2 a day, and that over a billion people earn less than \$1 a day (p.7). If we look at the availability of drinking water, sanitation, educational opportunities, other crucial factors of human development, we can see that globalization through markets has not offered the broad solutions to such needs.

From the Realistic perspective, this situation of the world is not surprising. “Laissez-fair, in international relations, is the paradise of the economically strong” (p.71, Carr; in Betts 2005). According to Waltz (1979), the structure of international politics limits the cooperation of states in a way: “Specialization in a system divided labor may work to everyone’s advantage, though not equally so” (p.105). Shortly, the degree of inequality evident in the current globalization process shows that, in the most of world, the concept of nation-state is more important than ever. Under such economic realities, the global economic integration and dominant role of markets is *virtual*, not real.

From the historical perspective: Globalization as an illusion of dominance of economic forces

From the historical context, many of the current trends of globalization are not new, except for their scale and scope. In fact, the IT revolution is impressive, but the novelty of the automobile, telephone, railway and radio impressed equally in the end of 19th century. At the end the period of the Gold Standard (1870-1914) called “The First Era of Globalization”, there was an international economy (managed by G. Britain), resting on free trade and open capital markets. Even by many economic indicators, the world economy was more integrated in the late 19th century than it is now. The openness to international trade was not markedly greater in 2000 than in 1913 for all major countries (p.2, Waltz 2000). In 1914, the FDI stock in developing countries was 32 percent of their GDP. Although in recent years we have drawn close to this level of investment in developing countries, we have never exceeded it (p.79, Calomiris 2005).

We can also compare the interdependence of countries today with interdependence earlier. Europe’s great powers prior to World War (WW) I were tightly bound together economically. Great Britain and Germany were each other’s second best customers for both exports and imports, and their trade accounted for a huge proportion of their GNPs (52 and 38 percent respectively) (p.141, Waltz 1979). Besides, as Waltz states, before WW I, “the close interdependence of states was thought of as heralding an era of peace among nations, and democracy and prosperity within them”. Like today’s globalization debate, some argued that “*people, firms and markets matter more; states matter less*; and economic actors and interests makes war among the more advanced states

increasingly costly”(p.5) (The end of *such illusion* was catastrophic-two world wars). On the other hand, while US and Soviet Union were not even loosely connected economically, they sustained an uneasy peace for four decades. The political history says, as Waltz states, “the most important causes of peace, as of war, are found in international-political conditions, including the weaponry available to states” (p.5).

Events after the Cold War obviously demonstrate the political weakness of economic forces. The economic interdependence of the Soviet Union and Yugoslavia did not prevent their disintegration, the conflicts and civil wars. These events have shown that “governments and people sacrifice welfare and even security in pursuit of national, ethnic and religious ends” (p.7, Waltz 2000). In the current political history, there are many examples about what happens to the society and economy when a state begins to fade away: Many African states, Russia in 1990s and currently Lebanon, Sudan, Afghanistan and Iraq. As Waltz (2000) states, “challenges at home and abroad test the mettle of states. In modern times enough, states have always passed the test to keep the international system functioning as a system of states. The challenges vary but states endure. They have proved to be hardy survivors” (p.5).

From the Realistic perspective: Globalization as an instrument of politics

Drawing the above current and historical facts, *Realism* has a strong explanatory power to analyze the global developments, despite its all drawbacks. According to realism, the international system is anarchical. Each state is a rational actor that always acts towards its own self-interest, and the primary goal of each state is to ensure its own security; not to depend on the distrust of long-term cooperation or interdependence (p.10, Mearsheimer 1994). From looking the big picture, as Carr states, “The primary laws of history are political laws, economic laws are secondary. Economic forces are in fact political forces (...). The science of economics presupposes a given political order, and cannot be profitably studied in isolation from politics”(p.79, in Betts 2005). In this vein, Realists often correctly criticize the “economism” view, i.e. an overemphasis on the importance of economic sphere along with a corresponding underemphasis on the autonomy of political sphere.

From this perspective, globalization has not guaranteed a period of peace and order. In the last decade, over five million people have been killed in armed conflicts around the world (p.26, Annan 2005). There are 30,000 nuclear weapons (estimated) that, if used in a global conflict, can eliminate all gains of globalization in just a few minutes. Waltz is right to state that “globalizers argue that the international economic interests of states work against their going to war. True, they do; yet if one asks whether

economic interests or nuclear weapons inhibit war more strongly, the answer obviously is nuclear weapons” (p.5).

From the development perspectives: States as a sine qua of markets

States perform essential political, social and economic functions (security and order, legal system, regulations). As Waltz (2000) puts it, “the sovereign state with fixed borders and basic institutions has proved to be the best organization for keeping peace internally and fostering the conditions for economic well-being” (p.4). Maybe with globalization, the world would look like one big state. However, markets and economic forces cannot perform the functions of state.

The paradox of markets is that “they thrive not under laissez-faire but under the watchful eye of the state” (p.3, Rodrik 2002). Markets need to be embedded in a range of non-market institutions in order to work well (central banking, stabilizing fiscal policy, antitrust regulation, social insurance, political democracy, etc). These institutions perform several functions which are critical to markets’ performance: They create, regulate, stabilize, and legitimate markets (p.3-4, Rodrik 2005). At least, without property rights and contract enforcement, markets cannot be functional. As Acemoglu et al.(2002) shows, development depends mainly on the quality of the public institutions and regulations (p.34-5). As Rodrik (2005) argues, “what made Venice the epicenter of international trade and finance in 17th century’s Europe was the quality of its public institutions. The same can be said of London in the 19th century and New York in the second half of the 20th” (p.4).

Furthermore, markets cannot solve the governance problem in the national and international level. With the globalization process, there has been increasing recognition of the importance of governance. The democratically elected national governments can provide basic duties: Supervising and regulating, balancing interests, tempering crises, and limiting adverse consequences of globalization. In this vein, the postwar period and globalization process has witnessed two different and interesting trends: The growth of trade and liberalization and *the growth of public sector*. As Rodrik (1997) states, “while prior to the WW II, government expenditures averaged around 20 per cent of GDPs of Western countries, by the mid-1990s, that figure had doubled to 47 per cent” (p.4). It is not a coincidence that social spending increased alongside the international trade. In fact, globalization has increased the necessity of effective national public units to addressing the issue of the fairness and legitimacy of economic globalization that generate decisive distributional effects.

On the other hand, in globalization process, as Stiglitz (2002) states, “the international institutions have pushed a particular ideology (market fundamentalism) that is both bad economics and bad politics; it is based on premises concerning how markets work that do not hold even for developed countries, much less for developing countries. The IMF has pushed these economics policies without a broader vision of society or the role of economics within society. And it has pushed these policies in ways that have undermined emerging democracies” (p.2).

From the Polanyi’s vision: Markets as a part of broader society

This dichotomy between markets and politics is a good point for recalling the Polanyi’s vision in *The Great Transformation*. Polanyi (1940) saw “the market as part of the broader economy, and the broader economy as part of a still broader society” (p.9). For Polanyi, the human economy is not autonomous, but subordinated to politics, religion and social relations (the conception of *embeddedness*). Due to the impossibility of disembedding the economy (explained by fictitious goods-labor, land, money), *fully self-regulating market economy* is an utopian project (p.18-9).

For Polanyi, the deepest flaw in market liberalism is that it subordinates human purposes to the logic of an impersonal market mechanism. Polanyi’s vision explains that the failure to deal with this challenge produced catastrophic implications in the past century (Fascism in Europe) and today (inequalities and social conflicts in Africa and Latin America). He concludes that “human beings should use the instruments of democratic governance to control and direct the economy to meet our individual and collective needs” (p.32).

Conclusion: It’s politics, stupid...

Consequently, the proposition that globalization make states unnecessary is not persuasive and credible. Although globalization has reorganized the global economic dynamics and undermined national politics, the nation-state continues to remain as the basis of international relations and main framework for the exercise of sovereignty and democratic governance in the changing context of globalization. So, an updated realist perspective is needed to “bring the state back in” to understanding international economic and political relations.

References

- Annan, Kofi (2005), *Report of the Secretary-General: In larger freedom: towards development, security and human rights for all*, New York: UN.
- Acemoglu, Daron et al.(2002), “Reversal of Fortune: Geography and Institutions in the Making of Modern World Income Distribution”, *the Quarterly Journal of Economics*, Vol.117 Issue:4.
- Calomiris, Charles (2005), “Capital Flows, Financial Crises and Public Policy”, in Michael M. Weinstein ed. *Globalization: What’s New?*, New York: Columbia University Press.
- Carr, Edward Hallett, “Realism and Idealism,” excerpts from *The Twenty Years’ Crisis* (St. Martin’s Press, 1946), in Richard K. Betts ed. (2005), *Conflict After the Cold War: Arguments on Causes of War and Peace*, New York: Longman.
- IMF (1997), *World Economic Outlook 1997*, Washington DC.
- Mearsheimer, John (1994), “The False Promise of International Institutions,” *International Security*, Vol:19, Issue: 3, Winter.
- Polanyi, Karl (1940), *The Great Transformation*, (New York: Beacon Press 2001).
- Rodrik, Dani (2005), “Feasible Globalizations,” in M. Weinstein, ed., *Globalization: What’s New?*, New York: Columbia University Press.
- Rodrik, Dani (1997), “Sense and Nonsense in the Globalization Debate,” *Foreign Policy*, Summer.
- Stiglitz, Joseph (2002), “Globalism’s Discontents”, *American Prospect*, Vol:13 Issue:1, January.
- Waltz, Kenneth (2000), “Globalization and American Power”, *National Interest*, Spring.
- Waltz, Kenneth (1979), *Theory of International Politics*, New York: Addison-Wesley.

Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (Council of Europe Development Bank-CEB)

Cevat Tansuğ OK*

AKKB'nin kuruluşu ve amacı

Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (AKKB), II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'nın bölünmesi ve Soğuk Savaş'ın başlaması sonucunda, milyonlarca insanın Batı Avrupa'ya göç etmesi şartları altında, özellikle mültecilere, yerlerinden edilmiş ve/veya göç eden kişilere mali yardım sağlamak amacıyla, 16 Nisan 1956 tarihinde Paris'te kurulmuştur. Avrupa Konseyi'ne (AK) üye olan ve Türkiye'nin de dahil olduğu 8 ülke (Belçika, Lüksemburg, Fransa, Almanya, İtalya, İzlanda, Yunanistan ve Türkiye) tarafından, bir kısmı anlaşma çerçevesinde "AK Avrupa'daki Milli Mülteciler ve Aşırı Nüfus İçin Yeniden İskan Fonu" ismiyle kurulan Banka, daha sonra "AK Sosyal Kalkınma Fonu" olarak adlandırılmış ve son olarak 1999'da alınan kararla Banka'ya mevcut ismi verilmiştir. Avrupa'da faal, en köklü uluslararası finans kuruluşlarından birisi olan AKKB, 2007 yılında Gürcistan ve Karadağ'ın katılmasının ardından 40'a ulaşan üye ülkesiyle, sosyal yönü ağırlıklı olan projelere destek sağlayan çok taraflı bir kalkınma bankasıdır.

AKKB'nin kaynak sağladığı projeler için öngörülen kredi koşulları, projelerin niteliğine göre değişmekle birlikte, genel olarak diğer uluslararası yatırım bankalarıyla karşılaştırıldığında daha elverişlidir (faiz oranları daha düşük ve ödeme süreleri daha uzun tutulmaktadır). Banka, büyük hissedarları olan ülkelerin sahip olduğu yüksek kredi değerlendirme notları sayesinde ve devlet garantisi altında çalışmalar yürüttüğü için bu şekilde kredi verme imkanına sahiptir. Ayrıca gerekli görüldüğü takdirde, belirli projelere tahsis edilen kredilerin faiz yükü, AKKB içindeki "Özel Hesap" (Selective Trust Account) Fonu ile Banka'nın karı tarafından sübvansé edilerek hafifletilebilmektedir.

AK çatısı altında faaliyet göstermek ve AK'nin genel ilke ve amaçlarına bağlı olmakla

(*) Türkiye'nin Avrupa Konseyi nezdindeki Daimi Temsilciliğinde Üçüncü Katip.

birlikte, AK üyeleri tarafından kısmi anlaşma kapsamında kurulmuş olması dolayısıyla, Banka'nın kendine ait hukuki statüsü ve mali özerkliği bulunmaktadır. Paris'te, yaklaşık 150 kişinin çalıştığı idare merkezi bulunan AKKB'nin ayrıca, Strazburg'da üye ülkelerin AK nezdindeki Daimi Temsilcilikleriyle ve AK ile ilişkilerini yürütmekten sorumlu olan bir kısmi anlaşma eşgüdüm sekreteryası da mevcuttur.

Temel Mali Göstergeler

2008 sonu itibariyle AKKB'nin toplam varlıkları 21,403 milyar Euro olup, 2008'deki net karı 95,8 milyon Euro olarak gerçekleşmiştir. Yine 2008 sonu itibariyle Banka'nın toplam kredi alacağı 12,423 milyar Euro olup, bunun 1,505 milyar Euro'luk kısmı 2008 içinde verilmiştir. AKKB tarafından 2008 yılında desteklenmesi onaylanan projelerin toplam değeri ise 1,861 milyar Euro'dur. AKKB, sağlam bir mali görünümüne sahip olup, en önemli üç sermaye değerlendirme şirketinden (Moody's, Standard&Poor's ve Fitch Ratings) AAA notu almıştır.

Kuruluşundan günümüze kadar geçen 50 yılı aşkın sürede Banka, üye ülkelerdeki projelere yaklaşık 28 milyar Euro'luk kredi sağlamıştır.

Türkiye, AKKB sermayesi içinde %7,1'lik hisse ile Almanya, Fransa, İtalya (her biri %16,6) ve İspanya'yla (%10,9) birlikte 5 büyük hissedar ülkeden biri konumundadır.

AKKB'nin Faaliyet Alanı

AKKB kurucu anlaşmasında, mülteciler ile doğal afet kurbanları için yürütülen etkinliklerin Banka'nın öncelikli çalışma alanı olduğu belirtilmiştir. Faaliyet alanı kuruluşundan bu yana genişleyen AKKB, sosyal boyutu bulunan yatırım projelerini desteklemek suretiyle Avrupa'da sosyal uyumun güçlendirilmesine katkıda bulunan bir finans kuruluşu haline gelmiştir.

Eski Doğu Bloku ülkelerinin çoğunun AKKB'ne 1990'lı yıllarda üye olması, Banka'nın gelişim sürecindeki en büyük eşiği teşkil etmiştir. Buna paralel olarak Banka'nın insan kaynakları artmış ve yapısı daha profesyonel hale gelmiştir. Nisan 2004'te onaylanan Banka'nın 2005-2009 dönemi Kalkınma Planında, AKKB kredilerinin %50'sinin, aralarında ülkemizin de bulunduğu, 21 üye ülkeden oluşan Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine ("hedef ülkeler") tahsis edilmesi öngörülmekte olup, bu oran geçmiş yıllarda bu bölgeye aktarılan kredi miktarının iki katına denk gelmektedir. Türkiye, bu

grubun içindeki en büyük ekonomidir. Bu Plan’a uygun olarak Banka, çoğu 1990’lı yıllarda üyesi olan Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkelerine giderek artan oranda kredi tahsis etmeye başlamıştır.

Mayıs 2005’te gerçekleştirilen III. AK Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinde, Banka’nın faaliyet alanı, AK’ın savunuculuğunu yaptığı üç temel değer olan insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü konularındaki politikaların uygulanmasına destek verecek şekilde genişletilmiştir. Bu kapsamda AKKB, 2006 yılında, idari ve hukuki kamu hizmetlerinin altyapısını yeni bir faaliyet alanı olarak belirlemiştir. Böylece, yargı alanındaki fiziksel altyapı ihtiyaçlarının (adalet sarayı, cezaevi gibi binaların inşaatı) finansmanı ile yargı organları mensuplarının ve kolluk kuvvetlerinin eğitimlerinde AKKB ile mali işbirliği yapılması olanaklı hale gelmiştir.

Yeni tanımıyla faaliyet alanı, doğal afet mağdurlarına yardım, küçük ve orta ölçekli işletmelerde (KOBİ) istihdam yaratılması, çevre ve sağlık projeleri, kültürel ve tarihi mirasın korunması projeleri ile göçmenler ve yerlerinden edilmiş kişilere yönelik projeleri kapsamaktadır.

Günümüzde, AKKB’nin faaliyetlerini “sosyal entegrasyonun güçlendirilmesi”, “çevre yönetimi” ve “insan sermayesinin geliştirilmesi” başlıkları altında toplamak mümkündür.

AKKB’nin İşleyişi

AKKB’nin yönetim yapısı, Yönetim Kurulu, İdari Konsey ve Guvernör’dan oluşmaktadır.

Yönetim Kurulu (Governing Board): Yönetim Kurulu, geleneksel şirket yapısındaki yönetim kurullarından farklı olarak, Banka’nın hissedarlarının siyasi kararları aldıkları mercidir. AKKB üyesi ülkelerin AK nezdindeki Daimi Temsilcilerinden oluşan Yönetim Kurulu, Banka faaliyetleri konusunda genel yönlendirme sağlamakta, sermaye artışlarına karar vermekte, Banka’ya üyelik koşullarını belirlemekte, Banka’nın yıllık rapor ve hesaplarını onaylamaktadır. Yönetim Kurulu’nun kararlarının alınmasında, ilke olarak, hem basit çoğunluk, hem nitelikli çoğunluk (oy kullanan ülkelerin sahip olduğu hisselerin toplamının üçte ikisi) aranmaktadır. Ülkemizden, Prof.Dr. Orhan Güvenen, 2002-2005 yılları arasında AKKB Yönetim Kurulu başkanlığını yapmıştır.

İdari Konsey (Administrative Council): Yönetim Kurulu'nun verdiği yetkiler doğrultusunda görev yapan İdari Konsey, AKKB'nin teknik ve operasyonel politikalarını oluşturmakta ve bu politikaların uygulanmasını denetlemektedir. İdari Konsey, üye ülkelerin kredi finansmanı talep ettiği projeleri inceleyerek, kabul veya reddetmektedir. İdari Konsey, AKKB üyesi ülkelerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Konsey Başkanı, Yönetim Kurulu tarafından seçilmektedir. İdari Konsey'deki üyemiz, Hazine Müsteşarlığı tarafından atanmaktadır.

Guvernör: Banka'nın genel yönlendirmesi ve yönetimi Guvernör tarafından yapılmaktadır. Yönetim Kurulu tarafından seçilen Guvernör, AKKB Sekreteryası'nın başı olup, tüm işlem ve operasyonlarından sorumludur. AKKB'nin hukuki temsilcisi olan Guvernör, İdari Konsey'in belirlediği ilkeler çerçevesinde Banka'nın mali politikasını ve operasyonel hizmetlerini yürütmekle görevlidir. Guvernör, kredi taleplerinin teknik ve mali boyutlarını inceleyerek, sözkonusu talepleri İdari Konsey'e havale etmektedir. Guvernörlük görevini halihazırda Fransız Raphael Alomar yürütmektedir.

AKKB'nin ayrıca, üç üyeden oluşan ve 2009 yılı içinde ülkemizin de temsil edildiği Denetim Kurulu mevcuttur.

AKKB kredi taleplerinin projelendirilmesi

AKKB'ye projeler hükümetler tarafından sunulabilmektedir. Bununla birlikte uygulamada, Banka Sekreteryası ile ilgili hükümetler, proje başvurusu aşamasından önce teknik görüşmeler yürütmekte, bu çerçevede proje, Banka'nın teknik danışmanlarının yardımıyla AKKB formatına uygun hale getirildikten sonra resmi işlemlere geçilmektedir.

Özel ya da resmi kurumlar tarafından hazırlanan projelerin, üye ülkelerin hükümetlerine tevdi edilmesi, hükümetler tarafından da, projenin ve proje sahibinin onaylandığının açıkça belirtilmesi suretiyle başvuruların ilke onayı için AK Genel Sekreteri'ne sunulması gerekmektedir. Genel Sekreter'in siyasi onayının ardından projenin teknik incelemesine geçilmektedir. Son aşama olarak projelere tahsis edilen krediler, Banka'nın İdari Konseyi tarafından resmen onaylanmaktadır.

AKKB'nin ülkemizle ilişkileri

Ülkemiz, AKKB ile yakın işbirliği içerisinde. Son yıllarda doğal afet (1999 İzmit

depremi ve 2001'deki sel felaketleri) mağdurlarına yardım, kırsal kalkınma (sulama projeleri) ve KOBİ'lerde istihdam yaratılması gibi çeşitli alanlardaki projeler için AKKB'den kredi desteği sağlanmıştır.

AKKB tarafından 2004-2008 yılları arasında desteklenmesi onaylanan projelerin toplam değeri (11 milyar Euro) içinde ülkemizin payı 417 milyon Euro'dur. Bu rakam, sözkonusu dönemde verilmesi kabul edilen kredilerin %3,8'ine tekabül etmektedir. Aynı dönemde aktarılmış olan toplam 7,8 milyar Euro'luk kredilerin ise 418,7 milyon Euro'luk kısmı (%5,4) ülkemize tahsis edilmiştir.

AKKB, vereceği krediler için devlet garantisini şart koşmaktadır. Bu nedenle AKKB'ye proje sunulması için öncelikle ortada mevcut bir proje bulunması ve proje sahibinin ön fizibilite veya fizibilite etüdü ile Hazine Müsteşarlığı'na başvurması gerekmektedir. Devlet Planlama Teşkilatı'nın yıllık yatırım programında yer alması durumunda, başvuru Hazine Müsteşarlığı tarafından Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla AKKB Sekreteryası'na iletilmektedir.

Banka, ülkemizde şimdiye kadar çoğunlukla Hazine Müsteşarlığı ile veya devlet garantisi alabilen kuruluşlarla kredi anlaşmaları gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda AKKB'nin Türkiye'deki mevcut ve potansiyel ortakları arasında Halkbank, Vakıfbank, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), Türkiye Kalkınma Bankası ve belediyeler sayılabilir.

Öte yandan, ülkemizde dış kaynaklarla finanse edilecek olan projelerle ilgili olarak bütçeleme açısından bir kısıtlama mevcuttur. Ulusal bütçe tekniklerine göre, dış kaynakların katkıda bulunacağı projelerin ilgili kurumlarımızın yatırım programına önceden dahil edilmiş olması gerekmektedir. Bu da, önceden öngörülmemiş olan projelerin AKKB tarafından desteklenmesi ve projelerin sayısının artırılması açısından bir zorluk teşkil etmektedir. Buna rağmen, yatırım programlarına dahil olan projelere AKKB kaynağı sağlanması konusunda girişimlerimizin artırılması ve ilgili kurumlarımızın bu kaynak hakkında daha fazla bilgilendirilmesi ve kullanımına teşvik edilmesi yoluyla, AKKB'nin kredilerinden daha çok faydalanmamız mümkün olabilecektir.

AKKB'nin Türkiye Faaliyet Programı

AKKB Guvernörü Raphael Alomar'ın Eylül 2007'de ülkemize gerçekleştirdiği ziyaret sırasında, Banka'nın Türkiye'deki projelere açacağı krediler için 1,5 milyar Euro

tutarında kaynak tahsisi konusunda ilke kararı alınması, ülkemizin AKKB kaynaklarından daha fazla yararlanması için zemin hazırlamıştır. Bu ziyaretten sonra, AKKB ile Hazine Müsteşarlığı tarafından ortaklaşa yürütülen çalışmalar sonucunda “Türkiye 2008-2011 Dönemi Faaliyet Programı” hazırlanmış, Alomar’ın Haziran 2008’de tekrar ülkemizi ziyareti sırasında Program kabul edilmiştir. Program’da, AKKB’nin 2008-2011 döneminde ülkemizdeki kamu ve özel sektör projeleri için 1,5 milyar Euro’ya kadar kredi tahsis etmeyi onaylayabileceği ve AKKB’nin ülkemize yönelik faaliyetlerinin, ağırlıklı olarak Hükümet destekli yatırımların ortak finansmanı şeklinde gerçekleşeceği belirtilmektedir.

Bununla birlikte, 2008-2011 döneminde AKKB’nin ülkemize sağlayacağı kaynağa ilişkin kesin rakamın, öncelikli olarak belirlenen alanlarda hazırlanacak projelere ve diğer finansman olanaklarının mevcudiyeti ve koşullarına göre şekilleneceği de belgede yer almaktadır.

Faaliyet Programı belgesinde, ülkemize yönelik AKKB faaliyetlerinin yoğunlaşacağı alanların, Banka’nın geleneksel sektörel faaliyet alanları (sosyal entegrasyonun güçlendirilmesi, insani kalkınma ve çevre yönetimi) ve ülkemizin 2007-2013 dönemine ilişkin 9. Kalkınma Planı ile tespit edilen öncelikler gözetilerek belirlendiği kaydedilmektedir. Belgede devamla, ülkemiz için öngörülen faaliyetler bağlamında; “sosyal entegrasyonun güçlendirilmesi” alanında, KOBİ’lerde istihdam olanakları yaratılması, kentsel ve kırsal alanlarda yaşam koşullarının iyileştirilmesi, zor durumdaki kesimlerin topluma entegrasyonunun güçlendirilmesi, idari ve adli kamu hizmetleri için altyapı yatırımlarının desteklenmesi; “insani kalkınma” alanında, eğitim ve sağlık bağlantılı altyapı ve eğitim projelerinin finansmanına katkıda bulunulması; “çevre yönetimi” alanında ise çevre altyapısı, doğal afetlerin önlenmesi, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği bağlantılı projelere destek sağlanmasının bulunduğu bildirilmektedir.

AKKB Guvernörü Alomar, son olarak 2-5 Ekim 2009 tarihlerinde katıldığı İstanbul’daki Dünya Bankası ve IMF yıllık toplantıları sırasında Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Sayın Ali Babacan ve Hazine Müsteşarlığı temsilcileriyle görüşmüş, Faaliyet Programı kapsamında AKKB’nin Türkiye’deki çalışmalarını değerlendirmiştir.

AKKB’nin ülkemizde finanse ettiği projeler

AKKB’nin, 1956 yılında faaliyete geçmesinden bu yana Türkiye için onayladığı kredilerin toplamı 5,4 milyar Euro’dur. 155 değişik projeye dağıtılan bu miktar,

Banka'nın aynı dönemde verdiği kredilerin yüzde 14'ünü oluşturmaktadır. Ülkemize Banka tarafından aktarılmış olan kredilerin tutarı ise 4 milyar Euro'dur.

AKKB fonları, son dönemde Türkiye'de ağırlıklı olarak doğal afetlerin sonuçlarının bertaraf edilmesi, tarım sulama, KOBİ'lerin finansmanı ve çevre koruma projelerine aktarılmıştır. AKKB'nin 2000-2009 yılları arasında ülkemizde finanse ettiği başlıca projeler kategorik olarak aşağıda sunulmaktadır:

Doğal afetler:

-Marmara Depremi yeniden inşa projesi: 382 milyon Euro'luk proje kapsamında 1999 depreminde zarar görmüş veya yıkılmış olan 20 bin konutun yeniden inşası, ayrıca, su, atık su ve kanalizasyon altyapılarının onarımı gerçekleştirilmiştir.

-İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık (ISMEP) projesi: Dünya Bankası ve Avrupa Yatırım Bankası'nın da desteklediği, İstanbul İl Özel İdaresi tarafından yürütülen ISMEP projesine, gerekli hazırlıklar tamamlandığı takdirde, AKKB tarafından 2010 yılının ilk yarısında 250 milyon Euro'luk kredi aktarılmasının onaylanması öngörülmektedir.

-Ayamama Deresi (İstanbul) rehabilitasyonu ve taşkın önleme projesi: Uygulayıcı kuruluş olan İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ)'yle yapılmakta olan bir ön çalışmanın sonucunda hazırlanacak olan bu projeye AKKB tarafından 60 milyon Euro kredi verilmesi planlanmaktadır.

Kırsal Modernizasyon:

-Bozdoğan-Akçay (Aydın) sulama projesi: 46 milyon Euro'luk proje ile Akçay ve Bozdoğan şehirlerinin etrafındaki 14,500 hektarlık tarım arazileri için sulama kanallarının inşası finanse edilmiştir.

-Gönen-Tahirova (Balıkesir) sulama projesi: 55 milyon Euro'luk proje ile Gönen nehri üzerindeki Gönen bendinin inşası ve Balıkesir bölgesindeki 20,906 hektarlık arazinin sulaması sağlanmış, bu şekilde tarım üretimi çeşitlendirilmiş ve sellerden gelen zararlar azaltılmıştır.

-Türkiye'nin değişik bölgelerinde sekiz sulama projesi: Toplam değeri 175 milyon

Euro olan proje ile 67,400 hektarlık alan sulanmış ve ilgili bölgelerde yaşayan 174,000 kişiye doğrudan fayda sağlanmıştır.

İstihdam Yaratma:

-Türk KOBİ'lerinde istihdam yaratma projesi: 200 milyon Euro değerindeki proje ile TSKB, Vakıfbank, Halkbank ve Türkiye Kalkınma Bankası aracılığıyla, yeni kurulmuş olan şirketlerin katıldığı yatırımların kısmi finansmanı ve mevcut şirketlerin modernizasyonu ve genişletilmesi sağlanmıştır.

-İstihdam yaratma, sağlık ve çevre korumaya yönelik çok-projeli programlar: Biri TSKB, diğeri Vakıfbank aracılığıyla gerçekleştirilen 100'er milyon Euro'luk iki projeyle, KOBİ'lerde istihdam yaratılması, sağlık hizmetleri ve çevre koruma alanlarında özel sektör yatırımları desteklenmiştir.

-AKKB, son olarak Kasım 2009'da, TSKB'nin, ülkemizdeki KOBİ'lere kredi sağlamaya yönelik 100 milyon Euro'luk bir projesini onaylamıştır. Projeye dair kredi anlaşması ve Hazine Müsteşarlığı ile imzalanacak olan garanti anlaşmasına dair görüşmeler halen devam etmektedir.

-Türkiye Kalkınma Bankası'nın özellikle İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti kapsamında küçük boyutlu otelleri desteklemek için hazırladığı KOBİ projesine 50 milyon Euro'luk AKKB kredisinin Mart 2010'da onaylanması öngörülmektedir.

Çevre Koruma:

-Marmaray: Ülkemiz, Marmaray Projesi'nin II. ve III. bölümleri (Gebze-Haydarpaşa ve Sirkeci-Halkalı banliyö hatlarının iyileştirilmesi) için gerekli finansman ihtiyacının 500 milyon Euro'luk kısmı için AKKB'ye Şubat 2006'da kredi başvurusunda bulunmuştur.

Başvurumuz, Marmaray projesinin, İstanbul Boğazından geçen ilk kesintisiz şehir içi taşımacılığı bağlantısı olması, bu şekilde hava kirliliğine ve karayolu trafiğine sürdürülebilir ve çevre dostu bir çözüm önermesi açısından Banka'nın sosyal uyuma yönelik amaçlarına uygun bulunmuş ve Eylül 2007'de onaylanmıştır. 500 milyon Euro'nun ilk bölümü olan 217 milyon Euro'nun, projenin ray döşenmesi ve iyileştirmesi (sivil, elektrik ve mekanik sistemler) bölümünde kullanılmak üzere, ikinci dilimi olarak 170,1 milyon Euro'nun ise, projenin demiryolu taşıt araçları için Ulaştırma Bakanlığımıza

tahsis edilmesi kararlaştırılmıştır. Kredi talebinin geri kalan bölümünün ise, daha ileri bir aşamada ele alınarak nihai olarak onaylanması öngörülmektedir.

AKKB Guvernörü Raphael Alomar, 23-26 Haziran 2008 tarihlerinde ülkemizi ziyareti kapsamında 24 Haziran günü İstanbul’da düzenlenen Marmaray Projesi Kredi Anlaşması imza törenine katılmış ve proje alanında incelemelerde bulunmuştur.

Hukuki altyapı ve hizmetler:

Ceza İnfaz Kurumları: Son olarak, Adalet Bakanlığı tarafından Kayseri ve Diyarbakır illerimizde inşa edilmesi planlanan yeni Ceza İnfaz Kurumları kampüsleri projelerinin Banka tarafından kredilendirilmesine yönelik ön hazırlıklar devam etmektedir.

AKKB’nin geleceği

Stratejik gözden geçirme

AKKB’nin 21. yüzyıl koşullarına daha iyi uyum sağlaması hedefi çerçevesinde, Banka için daha iyi yönetim ve Banka’nın hissedar ülkelere yaptığı katkının güçlendirilmesini sağlamak amacıyla, 2007 sonunda Banka’nın yapısının ve işleyişinin stratejik gözden geçirmeye (“strategic review”) tabi tutulması yönünde çalışma başlatılmıştır. Bunun sonucunda hazırlanan “CEB Strategic Review: Contributing to a socially cohesive and sustainable Europe in the 21st century” başlıklı rapor, Ekim 2008’de tamamlanarak Yönetim Kurulu Başkanı’na iletilmiştir.

“Misyon”, “AK ile ilişkiler”, “mali çerçeve”, “diğer uluslararası mali kurumlarla ve örgütlerle ilişkiler”, “operasyonel performans” ve “yönetim” şeklinde altı ana başlıktan oluşan raporda, AKKB’nin yönetim ve işleyişinde bazı değişiklikler yapılabileceğine değinilmekte, bu değişikliklerin Banka’nın performansını arttıracak ve etkinleştireceğinden bahisle, tabiatıyla bunun Banka’nın tüm yönetim yapısının katılımıyla gerçekleştirilebileceği kaydedilmektedir. Keza, her bir ana başlık altında konuyla ilgili tespit ve görüşlere yer verilmekte ve bazı önerilerde bulunmaktadır.

Stratejik gözden geçirme süreci vasıtasıyla, Banka’nın yoğun bir yeniden yapılandırma sürecine girmiş bulunduğu söylenebilir. Kasım 2009’da Banka’nın Yönetim Kurulu ve İdari Konseyi, düzenledikleri ortak bir seminerde, stratejik gözden geçirme çerçevesinde Banka yönetiminin reformu için kabul edilebilecek tavsiyeleri ele almıştır. Guvernör

Alomar, reformların Haziran 2010’da tamamlanmasını, bu şekilde Banka’nın potansiyel bir sermaye artırımına gitmesine hazırlık olarak, uluslararası yönetim standartlarına uygun bir yapıya sahip olmasını amaçlamaktadır.

Sermaye artırımı

AKKB için gelecekte önem arzedecek bir konu, sermaye artırımındır. Banka, Kasım 2009’da kabul edilen 2010-2014 Kalkınma Planı’na göre, bu dönemde, sosyal kalkınma projelerine artan talep karşısında, 2005-2009 dönemine göre %15 oranında daha fazla kredi vermeyi planlamaktadır. Bu kapsamda hedef grubu ülkelere aktarılacak olan kaynağın da 2014 yılında toplam kredilerin %60’ına ulaşması amaçlanmaktadır. Sözkonusu kaynaklardan en fazla yararlanabilecek ülkelerin başında, mali durumu en güçlü hedef grubu ülkesi olması nedeniyle Türkiye gelmektedir.

Hedef grubu ülkelerin bir kısmının kredi notu “yatırım yapılabilir”in altında olduğundan (below investment grade), ayrıca, bu ülkeler uluslararası ekonomik krizden daha çok etkilendikleri için, Banka’nın bu ülkelere verdiği kredileri artırması durumunda, uzun vadede AAA kredi notunu sürdürememe riski bulunmaktadır. Banka’nın mevcut kredi alacağının öz kaynaklarına oranı 2,5’a yakındır. Dolayısıyla, her 1000 Euro’luk kaynak dilimi için 2500 Euro’luk kredi verebilmektedir. Bu oranın 2010-2014 Kalkınma Planı’nda öngörülen kredi artırımıyla yaklaşık olarak aynı kalması veya biraz artması beklenmektedir.

Bunun yanında, Banka’nın “yatırım yapılabilir”in altında değerlendirilen kredi alacağı, Eylül 2009 sonunda 1,493 milyar Euro olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın Banka’nın sermayesine oranı, %35,4 seviyesinde olduğundan, Banka tarafından sınır olarak belirlenen %66 oranının oldukça altındadır. Ancak ülkelerin son dönemde kötüleşen risk profilleri ve kredi notu “yatırım yapılabilir”in hemen üstünde değerlendirilen ülkelerin bunun altına düşmesi ihtimali nedeniyle, Banka’nın mali portföyünün olumsuz etkilenme olasılığı mevcuttur. Bu nedenle Banka, özellikle gerekli esnekliği sağlamak için, büyük hissedar ülkelerden sermaye artırımı için kaynak talep etmektedir. Ülkemizin de, en büyük hedef grubu ekonomisi olması nedeniyle, önümüzdeki dönemde bu konuda bir politika belirlemesi gerekli olabilecektir.

AKKB operasyonlarının gelişimi

Uluslararası mali krizin sosyal sonuçları ve finansman kaynaklarındaki azalma,

gelişmekte olan ülkeler arasında en çok Orta ve Doğu Avrupa ülkelerini etkilemiştir. Genel olarak ise Avrupa ülkelerinin sosyal ihtiyaçları açısından karşı karşıya bulundukları üç uzun vadeli eğilim vardır:

-Ortalama ömrün uzaması ve düşük doğum oranları sonucunda Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde hızla artan 65 yaşın üzerindeki nüfus oranının, 2025 yılına gelindiğinde toplam nüfusun %23'ünü teşkil etmesi beklenmektedir. Bu da, AKKB'ye üye devletlerin yaşlılar için konut ve sağlık hizmetleri altyapısı alanlarında büyük yatırımlar yapmalarını gerektirecektir.

-Gelişmekte olan ülkelerin artan enerji tüketimi, fosil yakıt kaynaklarının azalması ve sera gazı emisyonlarını kontrol etmek için ülkelerin yenilenebilir enerji üretme yollarını geliştirmesi, enerjinin fiyatını artıracaktır. Bu durum karşısında ülkeler, binalarda enerji tasarrufu yapmak için yeni yatırımlara ihtiyaç duyacaktır.

-Yerel idarelerin yatırımlara ilişkin giderek daha fazla sorumluluk devralmasıyla finansman ihtiyaçları artacaktır. Özellikle hedef grubu ülkelerinde, kamu altyapısını finanse etmek için kullanılabilir alternatif kaynakların azlığı, AKKB kredilerine talebin artmasına neden olacaktır.

Banka, bu eğilimlerin yaratması beklenen talep artışına karşılık vermek için, kredi hacmini artırmayı ve 2010-2014 yılları için toplam 9 milyar Euro'dan fazla kredi sağlamayı planlamaktadır.

AB ve donör ülkelerle işbirliği

Banka, 2010-2014 Kalkınma Planı ile AB'nin kredi olanaklarından artan şekilde faydalanmak ve ortak finansman sağlamak amacındadır. Bu kapsamda AB ve donör ülkelerle mevcut olan işbirliğini aşağıda sözü edilen programlardan daha fazla faydalanarak güçlendirmeyi hedeflemektedir:

-AKKB'nin, AB ve uluslararası mali kuruluşlarla Batı Balkanlar için yaptığı işbirliği, büyük oranda, Aralık 2009'dan itibaren yürürlüğe giren Batı Balkanlar Yatırım Çerçevesi (BBYÇ)'nin kapsamına alınmıştır. Bu program ile bölge ülkelerinde enerji, ulaştırma ve çevre'nin yanında sosyal sektörlerde verilecek krediler koordine edilmektedir.

-AKKB, AB komşuluk politikasından yararlanabilen üye ülkeleri olan Gürcistan ve Moldova için, enerji, ulaştırma, KOBİ ve sosyal sektördeki projeleri finanse eden AB Komşuluk Yatırım Fonu (KYF)'yla birlikte çalışmaktadır. AKKB ayrıca, Avrupa

Sosyal Fonu (ASF) ve Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ABKF)'nu desteklemekte, bu kapsamda ABKF'nin Polonya, Macaristan ve Estonya'daki programlarının kısmi finansmanını gerçekleştirmektedir. AKKB aynı zamanda, bölgesel ve yerel idarelerin entegre kentsel kalkınma projelerine yönelik "Jessica" inisiyatifi çerçevesinde Avrupa Yatırım Bankası'yla işbirliği yapmaktadır.

-AKKB, donör ülkelerle yaptığı işbirliği çerçevesinde Norveç'in Batı Balkanlar için tahsis ettiği bir fonu idare etmektedir. Bunun yanında Banka, AK ve Norveç ile birlikte 2008 yılında, idari ve hukuki kamu hizmetlerinin altyapılarına teknik destek sağlamaya yönelik olarak 2 milyon Euro'luk İnsan Hakları Vakıf Fonunu kurmuştur. AKKB ayrıca, İspanya'nın girişimiyle hedef ülkelerdeki projelere yönelik olarak kurulan 2 milyon Euro'luk İspanya Sosyal Uyum Fonu'ndan da yararlanmaktadır.

Sonuç

Türkiye'nin AKKB ile yürüttüğü olumlu ilişkiler açısından, Banka kaynaklarından büyük hissedar konumuna uygun ölçüde yararlanması için önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Gerek AKKB'nin son yıllarda genişleyen faaliyet alanı, gerek ülkemizin de içinde yer aldığı "hedef ülkeler" grubuna yönelik kredi politikası göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizin AKKB'den daha fazla alanda ve daha çok sayıda projenin finansmanı için uygun koşullarda kredi temin etmesi fırsatlarının araştırılması yararlı olabilecektir. Bu süreçte, AKKB'nin büyük hissedar ülkelerinden birisi olarak Türkiye'nin, Banka'nın reform sürecine destek vererek gelecekteki imkanlarının artırılması yönünde hareket etmesinin de uygun bir strateji olacağı düşünülmektedir.